Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(http://www.thrinaina.com)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

Srinivasacharyulu, S. A. T. M.

శతలేహ్య పాక ప్రకాశిక

Rajahmundry, 1916

Record no. 19

Srinivasacharyulu, S. A. T. M.

Śatalēhya pāka prakāśika

Rajahmundry, 1916

Record no. 19

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

Bibliographic Record Target

Srinivasacharyulu, S. A. T. M.
శతలేహ్య పాక ప్రకాశిక / S.A.T.M. Srinivasacharyulu. - 1st ed. -
Rajahmundry : published by Vonteddu Nagayya & Sons, 1916.
2, 5, 63, (1) p. ;21 cm.
Record no. 19

Srinivasacharyulu, S. A. T. M.
Śatalēhya pāka prakāśika / S.A.T.M. Srinivasacharyulu. - 1st ed. -
Rajahmundry : published by Vonteddu Nagayya & Sons, 1916.
2, 5, 63, (1) p. ;21 cm.
Record no. 19

35 mm microfilm
Image placement: IA (IIA) IB IIB   Date filming began:

615.4
ಔಷ--ಕಲ
20.426

SREE
PAKA
SATALEHYA PRAKASIKA.

BY

S. A. T. M. SRINIVASACHARYULU

Ayyavaralu Garu.

Published by

Vonteddu Nagayya & Sons,

Book-Sellers & General Merchants

RAJAHMUNDRY.

1st Edition 1000 Copies,

1916.

V. N. PRESS. RAJAHMUNDRY.

Regtd. Copy-right) (Price 0-8-0.

—* బి. బాలాజీదాసుగారి హరికథలు *—

శివాకళ్యాణము	0 6 0	సీతారామాంజనేయము	1 8 0
జయచంద్రాదేవిచరిత్ర	0 6 0	మొల్లరామాయణము	0 8 0
ప్రియంవద	0 6 0	అధ్యాత్మరామాయణము	0 8 0
నలచరిత్ర	0 6 0	విష్ణుపురాణము	1 8 0
త్రిశంకవిజయము	0 8 0	పరమయోగివిలాసము	1 0 0
గయోపాఖ్యానము	0 6 0	కపిరాజమనోరంజని	0 12
కర్ణానందాయిని	0 6 0	బిల్హణీయము	0 5 0
ద్రౌపతిమానసంరక్షణము	0 4 0	వారకాంత మం॥ భు॥	1 0 0
సూరదాసుచరిత్ర	0 4 0	హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము శంకరకవి	0 8 0
హరికథాయుతిహాసమంజరి మొదటిభాగము	0 4 0	యేకాదశిమహాత్యము పద్యకావ్యములు	0 8 0
రెండవభాగము	0 4 0		

—* పద్యకావ్యములు *—

20426
615.4

నిరంకుశోపాఖ్యానము	0 [illegible] 0	విజయవిలాసము	0 8 0
మోహలేకావళి	1 0 0		

—• నాటకములు •—

పారిజాతాపహరణము	0 8 0	పాండవజననము	0 [illegible] 0
గయోపాఖ్యానము	0 8 0	పాండవప్రవాసము	0 12 0
ప్రసన్నయాదవము	0 8 0	పాండవోద్యోగము	0 10 0
సత్యహరిశ్చంద్ర	0 12 0	పాండవవిజయము	0 12 0

పీఠిక

మనముభుజించు పదార్థములలో భక్ష్యములు, భోజ్యములు, చోష్యములు లేహ్యములు, పానీయములు నని యైదువిధములుగ నుండవలయును. అందు భక్ష్యములన పిండివంటలు మొదలగునవి. భోజ్యములన అన్నము రొట్టెలు మొదలగునవి. చోష్యములన నిగుడుకూరలు వేచినకూరలు పచ్చడులు అప్పడములు వడియములు మొదలగునవి. లేహ్యములన పులుసుతో వండిన కూరలు. కాయగూరల ఖండములనుచేర్చి లేహ్యపాకముగ వండినపులుసులు పప్పులు పప్పుపులుసులు, మజ్జిగపులుసులు క్షీరాన్నము మున్నగునవి. పానీయములన వివిధములగు చారులు, మజ్జిగ, కొన్నిరసములను చేరియుండవలయును. ఈయైదువిధముల భోజనపదార్థములను లెస్సగ పక్వములుగాకుండినవాటిని భుజించినవారలకు అజీర్ణాదిరోగములుగలిగి వ్యాధులకు పుట్టినిండ్లగుట నిస్సందేహము. అటులనే స్వయంభువులగు ఫలాదులను పక్వముగానివాటిని భక్షించిన రోగములుపుట్టును.

గాన పాకశాస్త్రము నెఱుగకయు దెలిసినవారివలన శిక్షింపబడకయు వంటలనుజేయువారలీలోకమున మూడువంతులును ఎఱిగినవారలొకవంతును గలరని నానమ్మకము. అందువలన నీదేశవాసులలో ననేకులు సదా రోగపీడితులై యుందురు. ప్రతిమనుజునికెయ్యదియో యొకవ్యాధి పీడించుట నిశ్చయము.

దేహధారులందరికిని ప్రాణాధారమొక యాహారమనియే యెంచవలదు. జలపానము, వాయువునుపీల్చుట, దేహపరిశ్రమముచేయుటయు, మెలగుచునుండుట నిద్రించుట మొదలగునవిగూడ ముఖ్యాధారములు. ఇన్నిటిలో ముఖ్యము లాహారనిద్రలు.

ఈయాహార విహారాదుల వ్యత్యాసమువలన ననేకములగు రుజము లుత్పన్నములగుటకు ముఖ్యకారణము.

ఆహారపదార్థములను లెస్సగ పక్వములుగాకుండ భుజించిన నెట్లనారోగ్యకరములగునో, అటులనే లేహ్యములు మందులు వగైరాలుగూడ నపక్వములగువాటిని దినిన నరులకుగూడ అదివరకుండు వ్యాధులకంటె అధికవ్యాధులుత్పన్నములై పీడించును. అన్నాదులు అపక్వములయినవెటులనో అధికముగ చిముడయుడికినను అనారోగ్యకరములనియే తలంచవలెను. లేహ్యములను వంటౌషధములను గూడ వంటలోవాడిన పారవేయవలెను, అవియు అనారోగ్యకరములనియే తెలిసికొనవలెను గాన లేహ్యములలో చేర్చ

డగిన ప్రిడినున్నున్న వేర్వేరుగ నెండించియు, యంపలిచెత్త చెదారములను తొలగించియు ప్రతిపదార్థమును ప్రత్యేకముగా చూర్ణమునుచేసియు, యావసరమైనవాటిని వేచి చూర్ణించియు వస్త్రగాలితముచేసియు సిద్ధపఱచి ఆయా యోగములయందు నుదహరింపబడిన తూనికెలప్రకారమును, కొలతలప్రకారమును లేహ్యములలో చేర్పవలయును. కఠిన పదార్థములను గాని సారపదార్థములను గాని బాగుగ నెండించి కొయ్యరోళ్ళయందు గాని నినుపరోళ్ళయందు గాని రాతిరోళ్ళయందు గాని కల్వములయందు గాని లెస్సగ మర్దింపవలెను. గ్రంథ్యములను సంగ్రహించునపుడు యోగములోని తూనికకంటె కొంచెమధికముగ తీసి చూర్ణించినపిదప యోగములోని తూనికెలప్రకారముగను, కొలతలప్రకారముగను చేర్చవలెను. రోళ్ళు రోకళ్ళు కల్వములు కత్తులు మొదలగునవి పరిశుభ్రముగ నుండవలెను.

కలకండ, చక్కెర, బెల్లము మొదలగువాటిని పాకముగ కాచవలసివచ్చినప్పుడు కొంచెము శుద్ధజలమునుజేర్చి కాచవలెను. కొంచెము కాగినపిమ్మట ఆబకతో తీసిచూడగా తేనెవలెయుండిన దానిని పానీయపాకమని తెలియవలెను. దీనినె మధుపాకమనియందరు. కొంచెమధికముగ కాచుచు చేతివ్రేళ్ళను చల్లనినీళ్ళతో తడిపి పాకమునుబట్టిచూచిన యుండకట్టిన కరపాకమనియు, లేహ్యపాకమనియు నెఱుగవలెను. ఆసమయమునదించి పైదినుసుల చూర్ణములను చేర్చి లెస్సగకలిపి యందు నెయ్యి తేనె వగైరాలనుచేర్చి బాగుగ కలియబెట్టవలెను. కస్తూరి, పచ్చకర్పూరము, కుంకుమపువ్వు వగయిరాలను చేర్చవలసియుండిన పన్నీటితో మర్దించి లేహ్యమున చేర్చవలెను. భస్మములు సిందూరములును చేర్చవలసిన చూర్ణములతోనే చేర్చి కలపవలెను. ఇంచుమించు రసాయనములు హల్వాలు మాజునములును లేహ్యపాకముననే చేరును.

ఇట్లు,
గ్రంథకర్త.

ఈగ్రంథములోని తూనికెలు.

—కొలతల వివరము—

—:o:—

ప్రస్థముఅనగా (60) రూపాయిలయెత్తు
అర్థప్రస్థము (30) రూపాయిలయెత్తు
కర్షము ముప్పావలాయెత్తు
ద్రోణము అనగా (320) రూపాయిలయెత్తు
వీసె (120) రూపాయిలయెత్తు
పడి (120) రూపాయిలయెత్తు
పక్కాసేరు (80) రూపాయిలయెత్తు
కచ్చాసేరు (24) రూపాయిలయెత్తు
తవ్వ లేక అర్ధసేరు (40) రూపాయిలయెత్తు
సోల లేక పావుసేరు (20) రూపాయిలయెత్తు
అరసోల లేక అర్ధపావు (10) రూపాయిలయెత్తు
గిద్ద లేక చటాకు (5) రూపాయిలయెత్తు
ఔన్సు ($2\frac{1}{2}$) తులములయెత్తు
నిష్కము అనగా వరహాయెత్తు
టంకము (16 డబ్బులెత్తు
ధరణమ్ (8) డబ్బులెత్తు

విషయసూచిక

—:o:—

1 ఖండార్ద్రక లేహ్యము.

2 రెండవవిధము

3 భల్లాతకీలేహ్యము

4 మహాభల్లాతకీ రసాయనము

5 భల్లాతకీమూడవవిధము

6 మహాసుగంధపాల లేహ్యము

7 ఖర్జూరాది లేహ్యము

8 శతావర లేహ్యము

9 అశ్వదంతాది లేహ్యము

10 కూష్మాండ లేహ్యము

11 చర్మరోగముల కల్యాణలేహ్యము

12 సుఖప్రసూతికి సునాముఖిలేహ్యము

13 నారాయణీయ లేహ్యము

14 సర్వమేహములకు పరంగాదిరసాయనము

15 పరంగాది లేహ్యము

16 పథ్యాది లేహ్యము

17 కల్పాది లేహ్యము

18 లశునాది లేహ్యము

19 మూలశంకలకు కందలేహ్యము

20 మేహాంతకపలం కృపాది రేహ్యము

21 రసాలాది లేహ్యము

22 మూలకాది లేహ్యము

23 శతావరీలేహ్యము

24 పంచనర లేహ్యము

25 వీర్యస్తంభనకు అజాండలేహ్యము

26 ఖర్జూరాది లేహ్యము (మతాంతరము)

27 హరీతక్యాది లేహ్యము

28 కూష్మాండలేహ్యము (మతాంతరము)

29 వీర్యవృద్ధిలేహ్యము

30 మతాంతరము

31 మతాంతరము

32 మతాంతరము

33 గ్రంథాంతరము

34 శ్రీకుమారగ లేహ్యము

35 వజ్రాది లేహ్యము

36 మదనశర లేహ్యము

37 క్షీరాది లేహ్యము

38 ఆమ్లఫలాది లేహ్యము

39 గెనసుగడ్డ లేహ్యము

40 నవఫలాది లేహ్యము

41 మధుపాకము

42 శూలాదులకు చిత్రమూలాది లేహ్యము

43 మాండూక్య లేహ్యము

44 మరపునుపోగొట్టు లేహ్యము

45 హయగ్రీవప్రసాద లేహ్యము

46 మాదీఫలరసాయనము

47 జంబీరఫలరసాయనము

48 ఆర్ద్రిక్యాదిరసాయనము

49 అమలక్యాదిరసాయనము

50 సిద్ధగసార్ణవరసాయనము

51 యోగరాజగుగ్గులు లేహ్యము

52 మధుస్నుహా లేహ్యము

53 శైలూషాది లేహ్యము

54 ఆమలకహల్వా

55 పిప్పల్యాదిరసాయనము

56 మహాచించాది లేహ్యము

57 సీమనక్కెరుపండ్లలేహ్యము

53 శుంఠ్యాది లేహ్యము

59 ఖర్జూరాది లేహ్యము (మతాంతరము)

60. ఖర్జూరాదిపుట లేహ్యము

61 అర్జునాది లేహ్యము

62 మహాక్షుద్రాది లేహ్యము

63 లఘుత్రిఫలాది లేహ్యము

64 గోశ్రేణిత్రిఫలాది లేహ్యము

65 కరక్కాయమురబ్బా

66 నారికేళాది లేహ్యము

67 మదనకామేశ్వరం

68 ధాత్రిఫలాదిరసాయనము

69 చేదుపుచ్చకాయ లేహ్యము

70 గంధకరసాయనము

71 ఖర్జూరాదివీర్యవృద్ధి లేహ్యము

72 ఇందీవరాది లేహ్యము

73 అనాసలేహ్యము

74 వీర్యవృద్ధిలేహ్యము (గ్రంథాంతరం)

75 మహాబిల్వాది లేహ్యము

76 శిగ్రుపుష్పరసాయనము

77 మదనానబకాయ లేహ్యము

78 శతనారీకుంజరం

79 క్షీరఫలాది లేహ్యము

80 అగ్నిముఖ లేహ్యము

81 అహీంపతి లేహ్యము

82 నారికేళకుసుమ లేహ్యము

83 గంగరేగుపూల లేహ్యము

84 కమల కేసరీరసాయనము

85 గులాబీగుల్కందు

86 కుసుమాకదంబరసాయనము

87 శరద్హేమంతరసాయనము

88 మేహాంతకకుసుమరసాయనము

89 నింబకుసుమాదిరసాయనము

90 బృందానుగ్రహ లేహ్యము

91 మతాన్తరము

92 మదగజధైర్యదాయినీ

93 స్తంభనముకుమధుపాకము

94 మతాంతరము

95 బాదంపప్పుహల్వా

96 మహాపరిమళలేహ్యము

97 ఎఱ్ఱిములంగిహల్వా

98 శుక్లవృద్ధిలేహ్యము (మతాంతరము)

99 గులాబీమాజునము

100 పచ్చకర్పూరలేహ్యము

శతలేహ్యపాకప్రకాశిక

1. ఖండార్ద్రకలేహ్యము.

పొట్టుగీచిన నారలేనియల్లము 16 పలములు, ఆవునేయి 12 పలములు, మిరియాల చూర్ణము 12 నిష్కములు, పిప్పలిచూర్ణము 12 నిష్కములు, మోడిచూర్ణము 8 నిష్కములు, వెదురుబియ్యము లేక వెదురుప్పు 4 నిష్కములు, జాజికాయ 4 నిష్కములు, యాలకులచూర్ణము 4 నిష్కములు, శొంఠిపొడి 4 నిష్కములు, చిత్రమూలచూర్ణము 10 నిష్కములును భద్రపఱచి దినుసులను బాగుగచూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసి సిద్ధపఱచి 16 పలముల చక్కెరను పాకముబట్టియుంచి యందు 12 పలముల ఆవునేతను వేయించియుండిన అల్లపుముక్కలును పైచూర్ణములును పైపాకమునచేర్చి బాగుగ కలియబెట్టి యందు 10 పలముల తేనెయును, 5 పలముల బాగుచేసిన కిసిమిసిపండ్లును, 5 పలముల విత్తులుతీసిన ద్రాక్షపండ్లునుచేర్చి కలియబెట్టి జాడీలో భద్రపఱచి 15 దినములు ధాన్యపుటమిడవలెను.

మాత్ర పూటకు కర్షమెత్తు=ముప్పావలాయెత్తు చొ॥న ఉదయసాయంకాలముల సేవించేది. ఇచ్ఛాపథ్యం.

గుణము. ఛర్ది, అరోచకము, మందాగ్ని, ఆమ్లపిత్తము, అజీర్ణమును బోనడచును. పాచనమును బలమును జేయును. ఇది సుకుమారులకు పనిచేయును. పైలేహ్యమున శతపుటాభ్రకమునుగూడ తులము గాని రెండుతులములు గాని చేర్చి సేవించిన రక్తవృద్ధిచేసి శరీరమునకు కాంతియు అధిక సౌఖ్యమును కలిగించును.

2. రెండవవిధము.

పైపొట్టుతీసిన యల్లము 18 పలములు, పిప్పళ్లు 8 వరహాలయెత్తు, పిప్పలిమూలం (కట్టె) 8 వరహాలయెత్తు, లవంగాలు, జాజికాయ, తుంగముస్తలు, చలవమిరియాలు, తిప్పసత్తు, చిత్రమూలము, జీలకర్ర, శొంఠి, అతిమధురంయాలకులు, శ్రీగంధం, వట్టివేళ్లు, కోష్టు, తామరగడ్డలు, ఉసిరికయొలుపు, ఖర్జూరం, ద్రాక్ష, ఓమము, వీటిని దినుసుకు 5 వరహాలయెత్తున సంపాదించి బాగుచేసి యెండించవలెను. ఇన్నిటియెత్తుపంచదార అనగా 75 తులముల బాగుచేసిన చీనాపంచదార.

చేయువిధము

పొట్టుతీసిన అల్లమును సన్నని ముక్కలుగ నరికి తగుపాటి యావునేతను దోరగ వేయించి దంచి చూర్ణముచేసియుంచి పైదినుసులన్నియు వేరువేరుగ చూర్ణములుచేసి వస్త్రగాలితముచేసియుంచి పాళ్లప్రకారము తూచి భద్రముచేసి యుంచేది. పిమ్మట పంచదారను కొంచెము జలమును విడిచి పాకముబట్టి యందు పైదినుసులన్నియుచేర్చి బాగుగ కలియబెట్టి లేహ్యపాకముగవండి దించి జాడీలలో భద్రపరచవలెను. మాత్ర పూటకు అరతులము.

గుణము. అగ్నిమాంద్యము, పైత్యరోగములు, ఉష్ణాధిక్యము హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

3. భల్లాతకీలేహ్యము

పిరంగిచెక్క 5 పలములు, జాజికాయ, చందనం, తెల్లజీలకర్ర, గంటుభారంగి, కర్కాటకశృంగి, యాలకులు, పిప్పళ్లు, అనుపతిలకం, తాళిసపత్రి, లవంగాలు, కరక్కాయవేళ్ళు, తానికాయవేళ్లు, ఉసిరికయొలుపు, శొంఠి, పిప్పలికట్టె, మిరియాలు, ధనియాలు, ఓమం, తక్కోలపుట్లు, చిత్రమూలము, నల్లజీలకర్ర, యష్టిమధుకం, దూలప రాస్న, దాలిచినిచెక్క, కమ్మచ్చాలు, తుంగముస్తెలు, వట్టివేళ్లు, తెల్లజిల్లేడువేరుచెక్క, మ్రానిపసపు, యేనుగపల్లేరుసమూలం, సుగంధి, చెంగల్వకోష్టు, పెన్నేరు, పిల్లితేగలు,

నేలగుమ్మడి, భూశర్కర, వాయువిడంగములు, తవాక్షీరి, పాటవేళ్ళు, సైంధలవణం, సజ్జాకారం, యవక్షారం, వస, గజపిప్పళ్ళు, సేవ్యం, యీవస్తువులు బాగుచేసి యెండించి మర్దించి వస్త్రగాలితముచేసిన చూర్ణములు దినుసుకు డబ్బెత్తు, నల్లజీడిగింజలు సేరు, మూడుటంకాలయెత్తు ఆవునెయ్యి, మూడుటంకాలయెత్తు తేనెయు, పైచూర్ణములయెత్తుకు ద్విగుణము పాతచెఱకుబెల్లముగాని, లేక పోతుతాడిబెల్లమును సంపాదించేది.

చేయువిధము:—పైవస్తువులను దెచ్చి చెత్తచెదారములు బెడ్డలు మొదలగునవి లేకుండ బాగుచేసి, యెండించి దంచి వస్త్రగాలితములనుచేసి క్రమప్రకారముతూచి యుంచుకొనవలెను. జీడిగింజలను పూర్వదినమున అడుసులో పూడ్చి మరునాడుతీసి మంచినీళ్ళనుకడిగి తడియొత్తి చిన్నముక్కలుగ కత్తిరించి నేతితో వేయించిన జీడిసారమునుదీసి లోపలిముక్కలను తీసిపారవైచి జీడిలో తేనెనుచేర్చి కలియబెట్టియుంచవలెను.

పిదప 1 వీసెడు బెల్లమును పాకముబట్టి యందు పైచూర్ణములను జీడిసారమునుచేర్చి బాగుగాకలియబెట్టి దించి పాత్రలోబెట్టి ఒకమాసముదినములు ధాన్యపుటమిచ్చేది.

మాత్ర పూటకుతులమెత్తు. ఇచ్ఛాపథ్యం, 40 దినములు రెండుపూటలు సేవించేది. నేయి, పెరుగు మొదలగునవి పుష్కలముగ భుజించవలెను. నేతి మజ్జిగలు తినలేని వారు భుజించిన వికటించును.

గుణము, దగ్గు, వగర్పులు, మూలశంకలు, శూలలు, 18 విధములకుష్ఠులు, 5 పాండువులు, శోభలు, ఉదరములు, 20 సవాయిలు, లింగస్ఫోటకము, మహోదరము, స్త్రీలకురక్తముతోకూడిన జాడ్యములు, 80 వాతములు, పీనస, భగంధరవ్రణములు, ప్లీహాల, కామిలారోగములు, గరగండమాలలు, గుల్మములు, అనాహ, అష్టసూతికాపోట్లు, శ్లీపదరోగము మొదలగునవి హరించును. దేహమునకు బలమిచ్చును. ఇదిపూజ్యపాదమహాముని చే చేయబడినది.

---

4. మహాభల్లాతకీరసాయనము.

జీడిగింజలు 100 పలములు మారేడువేళ్ళ బెరడు 50 పలములు తాటిబెల్లం 100 పలములు, తక్కోలి, పాకుడు, ములక, దుండిగము, కలుగోటికె, చిరుపల్లేరు, ఏనుగపల్లేరు,

వావిలి, పిల్లిపీచర, సుగంధపాల, మిరపగండ్రి, తాండ్రి, అడ్డసరము, చేదుపొట్ల, పర్పాటకము, తెల్లగలిజేరు, వెదురు, ములువెంపలి, తెల్లతెగడ, చిట్టాముట్టి, నల్లేరు, తిప్పతీగె, వట్టివేరు, నేలవుసిరికె, చిత్రమూలము, చిలుగకసిగడ్డ, చిర్రివేళ్ళు, ఈశ్వరి, చాగదుంపలు, తామరదుంప, వేపవేళ్ళు, అల్లము, యివి దినుసుకు 25 పలములు 8 ద్రోణములనీళ్ళు బానలోపోసి, పైవేళ్ళుదుంపలు మొదలగువాటిని దంచి బానలోచేర్చి పొయిమీదనుంచి క్రింద మంటవేయుచు అష్టావశేషముగ కషాయమునుకాచి వడియకట్టి యందు తాటిబెల్లమునుచేర్చియుంచి, జీడిగింజలను ముక్కలుగ కత్తిరించి పానలో నాలుగుపక్కసేర్ల నీళ్ళుపోసి యందుపైముక్కలనుచేర్చి పొయిమీదనుంచి క్రిందమంటవేయుచు రెండుసేర్లనీళ్ళు మిగులువరకు కాచిదించి ముక్కలనుతీసి పారవైచి మిగిలి జీడిసారమును కషాయమున చేర్చి, యందు కుంటకలవరసము, పొన్నగంటిసమూలరసము, హంసపాదిరసము, కామంచియాకురసము, తులసియాకు రసము, గంటెనఆకురసము టెంకాయనీళ్ళు, అల్లపురసము, నిమ్మపండ్లరసము, కాచినఆవుపాలు, ఆవునెయ్యి వీటిని దినుసుప్రస్థముపంతున పైకషాయమునచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి యందుత్రిఫలములు, త్రికటకములు, చవ్యము, దుంపరాస్న, భారంగి, పిరంగిచెక్క, మురువము, వాయువిడంగములు, మోడి, రేణుకలు, తెల్లజీలకర, నల్లజీలకర, కోష్టు, ధనియాలు, కటకరోహిణి, చెక్క (మ్రాని) పసపు, జటామాంసి, తుంగముస్తలు, శ్రీగంధము, కచ్చూరాలు, పెన్నేరుగడ్డ, లవంగములు, కర్పూరసిలాజితు, రాతిపండు, జాజికాయ, జాపత్రి, యాలకులు, కుంకుమపువ్వు, నాగకేసరాలు, ద్రాక్ష, వట్టివేళ్ళు, ఖర్జూరము, కురువేరు, గోరోచనము, శుద్ధగంధకము, పెద్దమాను చెక్క. తవాక్షిరి, గజపిప్పలి, నేలతాడిగడ్డలు, పిల్లిగడ్డలు, గ్రంధితగరము, తాళిసపత్రి, తక్కోలములు, ఓమము, లవంగపుచెక్క, కృష్ణాగరు వీటినిదంచి దినుసుకొకతులముపంతునను, లోహభస్మము, వంగభస్మము, అభ్రకభస్మము, నాగభస్మములు దినుసుకొకతులముపంతునను పైలేహ్యపాకముచేర్చి సన్నని మంటపై లేహ్యపాకముగవండి, దించి చల్లారిన పిదప రెండుప్రస్థముల తేనెనుచేర్చి కలియబెట్టి, స్నిగ్ధభాండమునయుంచి వాసినగట్టి 40 దినములు ధాన్యపుటమిడి, ధన్వంతరిని బూజించి పూటకు కర్షప్రమాణము 40 దినములు సేవించిన నరులకు 18 కుష్టులు గుల్మశూలలు, 80 వాతములు, అపస్మారము, ఉదరములు, శ్వాసలు, మూత్రఘాతము, మూత్రకృఛ్రము, రక్తమేహము, మధుమేహము, తంతుమేహము, రస్తిష్ఠేహము, శోణము, పురాణజ్వరము, ఋతుశూలలు, సోమరోగము, గ్రంధివాతము, రోగము, చర్మరోగములు, తృష్ణ, సర్పిమేహము, సురామేహము, 20 సవాయిలు, సర్వసవాయిమేహములు మొదలగు ననేకరోగములు హరించును. ఇంతియేగాక గుఱ్ఱముతో సమ

మగు గమనవేగము, యేనుగుతో సమమగు బలవిక్రమములు గంధర్వతుల్యమగుమహిమము మన్మధతుల్యమగు రూపము, వీర్యవృద్ధియు గలుగును. శతసహస్రనారీసంగమ సామర్థ్యమునిచ్చును. దీనిని సేవించునపుడు నెయి పెరుగు మొదలగువానితో మృష్టాన్నమును భుజించవలెను. వైద్యచింతామణి.

---

5. భల్లాతకీలేహ్యము (మూడవవిధము).

పెద్దమాను చెక్క, ఆదొండవేరుచెక్క, ఉలిమిరిచెక్క, కానుగుచెక్క, మారేడు చెక్క, తెల్లజిల్లేడు వేరుచెక్క, మునిగొబ్బివేళ్లతోటలను దినుసు 30 తులములవంతున. దెచ్చి 3 కుంచములనీళ్ళలోచేర్చి ఎనిమిదవభాగము మిగులునట్లు కషాయమునుకాచి దించి వడియకట్టి మూడుతవ్వల (పక్కసేరున్నర) నల్లజీడిగింజలను ముక్కలుగగొట్టి పైకషాయమునచేర్చి రెండుతవ్వలకషాయము మిగులునట్లుకాచి దించి లోపలిముక్కలనుతీసి పారవైచి యందు 30 తులముల బెల్లమును చేర్చి పాకమునుబట్టి యందులవంగాలు మరం జియోమాం ఖురాసానియోమాం అతివస జీలకర నల్లజీలకర గంటుభారంగి రేవల్చిన్నియు దినుసుకు రెండుతులముల చూర్ణముచొప్పునను పిరంగిచెక్క 5 తులములున్ను కస్తూరి పావుతులమును చూర్ణించి పైపాకమునచేర్చి అరసోలడు తేనెయు అరసోలడు ఆవునేయి యుపోసి కలియబెట్టి జాడిలోచేర్చి పూటకుతులమువంతున సేవించేది. పథ్యంసామాన్యము. గుణము సర్వవిధములైన సుఖరోగములును హరించును.

---

6. మహాసుగంధపాలలేహ్యము.

క్రొత్తసుగంధపాలపొట్టు 30 తులములు, పన్నేరుతులము, నేలతాడి తు 1, కనెకోమలి తు 1, సాలామిశ్రి తు 1, సఫేద్మిశ్రి తు 1, బీజబంధువిత్తులు తు 1, బెదానావిత్తులు తు 1, దాల్చిని తు 1, లవంగాలు తు 1, యాలకులు తు 1, గులాబీరేకులు

తు 1, మిదన్మస్తపువ్వు తు 1. రుద్రజడవిత్తులు తు 1, పిలితెగలు తు 1, శొంఠి తు 1 పిప్పళ్ళు తు 1, మిరియాలు తు 1, కరకపెచ్చులు తు 1, తానికాయపెచ్చులు తు 1, ఉసిరికయొలుపు తు 1, తాళిసపత్రి తు 1, అక్కలకర్ర తు 1, నేలగుమ్మడు తు 1, బూరుశక్కర తు 1, కుంకుమపువ్వు తు 1, రజితభస్మ తు 1, కాసీససిందూరం తు 1, తుంగముస్తలు తు 1, వట్టివేళ్ళు తు 1, జీలకర తు 1, ఓమం తు 1. యింగిలీకారాయి తు 1, ఖతీరాగోయి తు 1, మరాటిమొగ్గలు తు 1, యీవస్తువులు యెండించి చూర్ణించిన వస్త్రగాళితముచేసితులంవంతునతూచి యుంచి 30 తులముల చీనాచక్కెరను పాకముపట్టి యందుపై చూర్ణములనుచేర్చి బాగుగకలియబెట్టుచు విత్తులుతీసిన దాక్షపండు అర్ధసేరు శుభ్రపరచిన కిసిమిసి అర్ధసేరు నలగగొట్టిన బాదంపప్పు అర్ధసేరుగూడచేర్చి 30 తులముల తేనెయు, 24 తులముల ఆవునెయియుచేర్చి బాగుగకలియబెట్టిదించి యంతయుబాగుగ పేరుకొనువరకొకదినము కదల్చకుండనుంచి మూతదీసి నేతిపసగల కుండలోగాని జాడీలోగాని లేహ్యమునుచేర్చి మూతవేసి వాసినకట్టి పెట్టెలోభద్రపరచిన వారముదినములకుమాగి దివ్యముగ పరిమళించుమందును ఆట్టిలేహ్యమును మనిషికి 2 సేర్లు. పూటకు గచ్చకాయపరిమాణము 40 దినములుసేవించిన పైత్యకారకమువలనను వింశతిపైత్యములవల్లను కారకములవలనమగలిగిన శుక్లనష్టములు వంటిమురదముచ్చలు గర్భపమృత్యువికారములు సవామేహములు సవామేహాప్రాణములు దష్టురులు పర్పికలు కారకములు మొదలగువానిని పోనడచి బలమిచ్చును. వీర్యనష్టమునుహరించి వృద్ధిచేయును (యూనానీ).

---

7. ఖర్జూరాదిలేహ్యము.

ఖర్జూరపుపండ్లరసము 2 ప్రస్థములు తూమెడునీళ్ళలోచేర్చి కషాయమును కాచియందు రెండుప్రస్థములు చక్కెరయు, రెండుప్రస్థములు ఆవుపాలును చేర్చి పక్వముగవండి యందొకప్రస్థము ఆవునెయ్యికలిపి యందు సుగంధపాలగూడపాల త్రికటుకములు త్రిజాతకములు, త్రిఫలములు, జటామాంసి, ధనియాలు, సదాపాకు, కచ్చూరాలు, రేణుకలు, తుంగముస్తలు, మంచిగంధము, కృష్ణాగరు, బారంగి, తక్కోలములు, కోడిశపాల, లవంగములు, నల్లజీలకర్ర, వట్టివేళ్ళు, కురువేరు, కోష్టు, వెలగపండు, దాక్షపండు, కుంకుమపువ్వు, ప్రత్తిగింజలలోని పప్పు, జాజికాయ, జాపత్రి, ఇవియన్నియు దినుసుకు

రెండేసితులములవంతున చూర్ణములను పైపాకమునచేర్చి తేనె రెండు ప్రస్థములుబోసి లేహ్యపాకముగవండి దించి యొకమాసము ధాన్యపుటమిడి యొకమాసముగాని మూడు మాసములు గాని పూటకొకతులమువంతున రెండువేళల సేవించిన రక్తపైత్యము, ఆమ్లపైత్యము, శిరోభ్రమణపైత్యము పిటుకపైత్యము, స్ఫోటకపైత్యము, ద్వివిధపైత్యములు వింశతిపైత్యరోగములు, నానావిధజ్వరములు, వింశతిక్షయలు, ఉన్మాదములు, అగ్నిమాంద్యము, వున్మాదశూల, సంతాపము, అజీర్ణము, అరుచి, దాహము, దప్పి, కంఠశోష పటిని హరించును (వై. చి.)

(౮.) శతావరీలేహ్యము.

పిల్లిగడ్డలరసము, నేలగుమ్మడుగడ్డలరసము, చెఱుకురసము, బూడిదగుమ్మడుకాయరసము, నేలయుసిరికసమూలరసం, నేలతాడిగడ్డలరసం, మునగచెక్కరసం, దూలగొండిసమూలరసం, నల్లపెసరకట్టు, వుసిరికపండ్లరసం, టెంకాయపాలు, ఆవుపాలు, తులసిరసం, అరటిపండ్లరసం, ఇవియన్నియు ఒక ప్రస్థమునుయందు చక్కెర నాలుగుకచ్చాసేర్లు (96 రూపాయిలయెత్తు) ఆవునెయ్యి 60 రూపాయిల యెత్తునుచేర్చిలేహ్యపాకముగవండి, పాకమువచ్చునప్పుడు యేలకులు, దాలిచిని, ఆకుపత్రి, తవాక్షీరి, దాక్షపండు పెన్నేరుగడ్డలు, ధనియాలు, గూడపాలవేరు, అతిమధురము, ఇప్పపూలు, కర్కాటకశృంగి, జాపత్రి, తీటకోవెలవిత్తులు, సహజీర, అష్టవర్గముల, నాగ, తామరదుంపలు, కురువేరు, ఇవిదినుసుకొక తులమువంతున చూర్ణించిన చూర్ణములును, శొంఠి, పిప్పళ్లు, దినుసుకు రెండుతులములుచూర్ణమునున్ను పైపాకమునచేర్చిబాగుగకలియబెట్టిదించి చల్లారిన పిమ్మట 8 పలములతేనె బోసి 15 దినములు ధాన్యపుటమిడి, పిదప దార్ఢ్యమును పల్లి ప్రతిదినమొక వారము రెండువేళల పూటకు తులమువంతున సేవించిన శతినారీసంగమధార్ఢ్యమున్ను మూడువారము సేవించిన సహస్రనారీసంగ మదార్ఢ్యమును గలుగును. మతియువంధ్య సేవించిన గర్భముధరించును. నపుంసకుడు సేవించిన పుంస్త్వము గలుగును. అన్యగ్రహము, రక్తపిత్తము, ఆమ్లపిత్తము, కామిలపాండురోగము, రాజయక్ష్మాదిరోగములు, సోమరోగము మూత్రకృచ్ఛ్రము, శుక్రస్రావము, సమస్తపిత్తములు, వింశతిమేహములును హరించును, ఇంతియకాక అధికబలము, రుచి, కాంతియు, ఆయుర్వృద్ధియు,

నిచ్చును ఇయ్యది నారాయణమూర్తిచే చెప్పబడినది. వై. చి. 327. 328 పేజీలలో చూడుడు.

---

9. అశ్వగంధాదిలేహ్యము.

పెన్నేరుగడ్డలు, 20 పలములు, మెత్తగ చూర్ణించి రెండుద్రోణములఆవుపాలును ఒక ప్రస్థము ఆవునెయియు ఒకపాత్రలో బోసి పైచూర్ణమును కలిపి మృద్వగ్నిచే చిక్కనగువరకు వండి యందు పదిపలముల చక్కెరను చేర్చి పక్వమగువరకు కాచి లవంగపట్ట, లవంగపత్రి, నాగకేసరాలు, యాలకులు, దనియాలు, ద్రాక్షపండు ఖర్జూరపుకాయలు, చందనము, జాజికాయి, కచూరాలు గ్రంధితగరము తవాక్షిరి, త్రికటుకములు కురువేరు లవంగములు, మోడి, చవ్యము, చిత్రమూలము వీటిచూర్ణములను దినుసుకు కర్షమెత్తువంతున పైపాకమున చేర్చి పక్వముగవండి యంత్యర్ధప్రస్థము తేనెబోసి బాగుగ కలియబెట్టి దించి 15 దినములు ధాన్యపుటనుంచి పిమ్మట ఉదయసాయంకాలములు పూటకు కర్షమెత్తు సేవించుచుండిన ఆరువిధముల క్షయిలు ఏకాదశరూపములు రక్తపిత్తములు, ఆమ్లపిత్తము, కామిల, పాండువు, అస్థిగత జ్వరములు, పురాణజ్వరము, వీటినిహరింప జేయుటయుగాక, అగ్నిదీప్తి, తేజస్సు, బలమును గలిగించును,గర్భవతులు వృద్ధులు, బాలురు వీరికి అగ్నిపుష్టి, నిచ్చిక్షీణావీర్యమును వృద్ధిజేయును. అనికామధేనువు చెప్పినది. వై. చిం. 233. పేజీ.

---

10. కూశ్మాండలేహ్యము.

పండిపెద్దదిగనుండు బూడిదెగుమ్మడుకాయనుదెచ్చి చీల్చి దానిలోనివిత్తులును గుజారును పైబెరడును తొలగించి గట్టిపదార్ధమును చిన్నతునుకలుగ తరిగి 200 పలములు మంచినీళ్లయందుంచి సగభాగము మిగులునటులకాచి చల్లార్చి కూశ్మాండఖండములను నీరంతయును వడియునట్లొకవస్త్రముచేపిండి కషాయమును భద్రపరచి తునుకలను తామ్రపాత్రలోనుంచి యెండించి 16 పలముల ఆవునేతను తేనెవర్ణమువచ్చువరకు వేయించి

యుంచి పైకషాయమును 100 పలముల చక్కెరయుచేర్చి పాకముగవండి దానియందు పిప్పళ్ళు శొంఠి జీలకరయు దినుసుకు రెండుపలములనుచేర్చి మఱియు ధనియాలు తమాలపత్రి మిరియాలు దాలిచినిచూర్ణములు ప్రత్యేకమొక అరపలమువంతుననుగూర్చి లేహ్యపాకముగవండి యందు 5 పలముల ద్రాక్షపండును రెండుపలముల లవంగములును ఎన్మిదిపలములతేనెయుచేర్చి బాగుగకలిపి పిదప నొకకర్షమెత్తు పచ్చకర్పూరమునుగూడ చూర్ణంచేర్చి జాడిలోభద్రపఱచియుంచి పూటకరతులము మొదలు తులమున్నరవరకు తత్వానుసారముగ సేవించిన రక్తపిత్తము క్షతక్షయ కాసశ్వాస చర్ది, తృష్ణ, జ్వరము, వీటినిబోనడచుటయిగాక, వీర్యవృద్ధి, యవ్వనము, బలము కాంతి, రోమ్ముపుష్టి, స్వరవృద్ధియుగలిగించును. ఇది యశ్వనీదేవనిర్మితము. (వై. చిం. ౩౦౪, ౩౦౫).

---

11. చీరరోగములకు కళ్యాణలేహ్యము.

బాగుగముదిరిన బూడిదెగుమ్మడికాయనుదెచ్చి పైబెరడును లోపలివిత్తులును మెత్తనిపదార్ధమునుదీసి పారవైచి గట్టిపదార్ధమును సన్ననితునుకలుగగోసి 40 తులముల మంచి తీర్ధమును యొకపాత్రలో చేర్చి పొయిమీదనుంచి సన్ననిమంటపైబాగుగ నుడికించిదించి చల్లార్చి నీరంతయు మఱియొకపాత్రలో లెస్సగపిండి యందు 80 తులముల పటికబెల్లమునుచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి పైతునుకలను ముప్పదితులముల ఆవునేతను మాడకుండ నెర్రగవేయించి పైపాకమునచేర్చి ముక్కలుమాడకుండ కలియబెట్టును యందు తెల్లశొంఠిచూర్ణము తు 2, జీలకరచూర్ణము తు 1, వేచినదనియాలచూర్ణము తు 5, దాలిచినచూర్ణము తు 5, తవాక్షిరి తు 5, చలవమిరియాలు చూర్ణము 5, సామ్రాణిపువ్వు తు 1, పైలేహ్యమునచేర్చి బాగుగకలిపిన పిమ్మట 20 తులముల తేనెనుబోసి కలిపి జాడిలోభద్రపఱచి పూటకు తులమెత్తుసేవించిన యువతుల చీరరోగములు, రక్తపిత్తము మేహజ్వరము, దాహము, నిస్త్రాణ, స్వరభంగము, క్షయమొదలగు రోగములు హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

12. సుఖప్రవృత్తికి సునాముఖీలేహ్యము.

సునాముఖీఆకుసేరు (24 తులములు) కలకండ 24 తులములు, ద్రాక్షపండు 24 తులములు, కుంకుమపువ్వు తు 3, సీమకరక్కాయలు తు 1, వేలగుజూరు తు 1 ను సేకరించి ద్రాక్షపండును గోరువెచ్చని అర్ధసేరునీళ్ళలో బాగుగపిసికి పిప్పినిపారవైచి యందు సునాముఖీయాకుచూర్ణమును చేర్చియుడికించి సీమకరక్కాయలు రేలజిగురును చూర్ణించిచేర్చి, కలకండచూర్ణమును పొందుపరచి కుంకుమపువ్వునుగూడగూర్చి లేహ్యపాకముగవండిదించి జాడిలోభద్రపఱచి రాత్రిభోజనానంతరమున నరతులము సేవించిన వేకువను సుఖవిరేచనమగును. ఒకసారియె చాలును. వరుసగభక్షించగూడదు.

---

13. నారాయణీయలేహ్యము.

నేలతాడిగడ్డలు తు 1, నేలవేము తు 1, నేలయుసిరికసమూలము తు 1, నేలగుమ్ముడు తు 8, నేలతంగేడుపూవులు తు 4, నేలకొబ్బరి (రత్నపురుష) తు 15, కన్నెకోమలి తు 5, తుంగముస్తలు తు 5, శతావరి (పిల్లితేగలు) తు 15, పెన్నేరు తు 25, ఫిరంగిచెక్క తు 10, చెంగల్వకోష్టు తు 2, చిరుపల్లేరువేళ్ళబెరడు తు 2, యేనుగుపల్లేరువేళ్ళబెరడు తు 2, తెల్లతెగడ తు 15, యీవస్తువులను పాలవాసినమీద వండి యెండించిచూర్ణించి భద్రపఱచి, సాలామిశ్రి తు 3, గొబ్బివిత్తులు తు 3, సీమబాదంపప్పు తు 10, సుగపాన్నవిత్తులు లు 2 పయిడిపత్తివిత్తులలోనిపప్పు తు 2, కాకిదొండవిత్తులలోని పప్పు తు 2, గంటుభారంగి తు 2, దూలగొండివిత్తులు తు 3, గసగసాలు తు 3, జాజికాయ తు 2, తెల్లమిరియాలు తు 2, తుమ్మవిత్తులలోనిపప్పు తు 2, యీదినుసులను ఆవునేతనువేయించి చూర్ణించియుంచి, రెండుసేసెల చీనాచక్కెరను శుభ్రపఱచి కొంచెముదకమునుచేర్చి పాకమునుబట్టి యందుపై రెండువిధముల చూర్ణములనుచేర్చి కలియబెట్టుచు అందుమంచిగంధపుపొట్టు తు 2, తిప్పసత్తు తు 2, తవాక్షిరి

తు 2, యేలకికాయలలోని విత్తులు తు 2, తునుమములుతీసిన లవంగములు తు 2, చలవమిరియాలు తు 2, శుభ్రపరచిన కిసిమిసిపండు తు 15, విత్తులుతీసినద్రాక్షపండు తు15 విత్తులుతీసిన ఖర్జూరఫలములుతు 15, సాంబ్రాణిపువ్వు తు 2, వేయించినదనియాల చూర్ణము తు 8 లును, పైఫలాదులను పాలతోకడిగి నేతనువేయించియు, యీదులను చూర్ణించియు పైపాకమునచేర్చియుయందు కర్పూరసిలాజితుభస్మం తు1, వంగభస్మం తు1, అభ్రకభస్మం తు2, ప్రవాళభస్మ తు 2, ముత్యభస్మం తు 2, రజితభస్మ తు 2, కాసీసభస్మములగ పూలరసముతో చేసినది తు 2, మండూరము తు 1, కాంతభస్మం తు 1, కపర్దిభస్మ తు 6, మాక్షికభస్మం తు4, అయస్సిందూరము తు1, తామ్రభస్మం 1 వైక్రాంతభస్మం 1 కుంకుమపువ్వు తు 2 పచ్చకర్పూరం తు 2 కృష్ణాగరు తు 2 లును గూడచేర్చి వీసెలోమిగిలిన నేయియు, ఒకవీసెడు తేనెయు, చేర్చి లెస్సగ కలియబెట్టి దించి గాజుపాత్రలోనుంచి భద్రపఱచి 40 దినములు ధాన్యపుటమిడి శుభముహూర్తమున విష్వక్సేన, ధన్వంతరి, యశ్వనీదేవతలను బూజించి వైద్యధర్మభాగములను విడచి పూటకు పావలాయెత్తు లేహ్యమును రెండువేళల అర్ధమండలము సేవించినవారలకు సర్వమేహరోగములును, నుఖరోగములును, జీర్ణరోగములును, సవామేహములును, నిస్సార రోగములును, కుసుమరోగములును, వంధ్యారోగములును, క్షయ, కాస, శ్వాసరోగములును, శిరోరోగములును, ఆసనరోగము మొదలగు సమస్తరోగములను హరించి దేహమునకు పుష్టియు, తుష్టియు, తేజమును, ఉల్లాసమును, సహస్రనారీసంగమపటుత్వమును, పూర్ణాయువును, గలిగించుటగాక ముదిమిని బోనడచి నవమన్మథునికంటె అందమును గలిగించును. ఇది దేవేంద్రునిచే జేయబడినది. వేయేల సర్వవిధసంపదలును కలిగించును. పథ్యము సేవించినంతకాలము సంగమముగూడదు, యిగురుకూరలు పాలు మధురపదార్థములు 40 దినములు సేవించవలెను.

---

14. సవామేహములకు ఫిరంగాదిరసాయనము.

ఫిరంగిచెక్క 40 తులములు యాలకుకాయలలోని విత్తులు తు 1 లవంగాలుతు 1 ఆకుపత్రి తు 1 సేవ్యం తు 1 శొంఠి తు 1 పిప్పళ్ళు తు 1 మిరియాలు తు 1 పిప్పలి

కట్టె తు 1 జాజికాయ తు 1 జాపత్రి తు 1 ఓమం తు 1 చిత్రిమూలము తు 1 యీ వస్తువులను బాగుగ దంచి ఆయిదుసేర్లనీళ్ళలో చేర్చి యొకరాత్రియుంచి మరునాడు అర్ధసేరునీళ్ళు మిగులువఱకు కాచి చల్లార్చి పిసికి వడపోసి యందు పంచదార 40 తులములను తేనె తు 20 లును పైకషాయమునచేర్చి మూడునాలుగు పొంగులువచ్చువరకు మరగ నిచ్చి దించి వడియకట్టి సీసాలో భద్రపఱచి కార్కునుబిగించి పూటకు తులము సేవించిన తరుణమునందన్నిరోగములను హరించుటయేగాక సవామేహములన్నియు హరించును ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

15. పరంగాదిలేహ్యము.

త్రిఫలములు వాల్చిని త్రికటుక యాలకులు నేలతాడియు నాగకేసరములు యష్టిమధుకంబు వట్టివేళ్ళును కచూరాలు నేలగుమ్మడు కన్నెకోమలియును చిత్రమూలము నేలయుసిరిక పెన్నేరు జాజికాయ జాపత్రి కుస్తుంభరియును మంచిగంధంబు తుంగకాయచేవ్యము యాకుపత్రి కుంకుమపువ్వు జీరకమును దుంపరాష్ట్రము కటుకరోహిణి యక్కలకర్ర మాణిపసపు సుగంధి యతివసయును ఖర్జూర దాక్షయు గసగసాల్ నామంబు కస్తూరి పసపు విళంగములును గొబ్బిగింజలును దూలగొండి చెంగలికోష్టు పల్లేరు తాళిసపత్రియును పిల్లితేగలు తెల్లకవిరి లవంగములు జటామాంసి భారంగి యార్వములును జంగిలి హరదాలు సోపు సాలామిశ్రి వెదురుపాలారతికర్పూరమును యీ పై అయిదువస్తువులు సమముగాను వ్రాణదారు లన్నిటియెత్తుగాను పంచదారయు నైదుసేర్లు తేనెయు సేరు ఆవునేయియుసేరు నంచవలయు అన్నిద్రవ్యముల నేకచూర్ణముచేసి పంచదారను లేహ్యపాకముగ పచనంబుజేసియు చూర్ణమంతయు కల్పి యందులో నాజ్యంబు తేనెయు తగబోసి కలియబెట్టి ధాన్యపుటమున మాసంబుతగనుంచి పిదప లేహంబు పూటపూటకు తులమెత్తు పుచ్చుకొనిన మేహవాతంబు మేహగుణములకును నుఖజాతి యన్నిరోగములకును కుష్టులువిూదట కుదురునసుమి ద్వంద్వరోగములన్నియు శాంతిపడును పథ్యమునులేదు లేహమునకు మహిమకలదయా మాధవస్వామికృపనూ.

---

16. పథ్యాదిలేహ్యము.

కరక్కాయలు 200 పగులగొట్టి విత్తులనుపారవైచి పెచ్చులనుపొడిచేసి యా పొడిని నాల్గుకుంచముల గోమూత్రమున లేహ్యపాకముగవండి దినమునకు తులమువంతున తేనెతో సేవించిన కుష్టు, గుల్మములు, మేహములు, ఉదరపాండువులు, క్రిమిరోగములు, ఒడలివాపులు, పాండురోగములు, అసీతివాయువులును మానును. పథ్యం పాలువంటకము. కవుసు, పులుసు వర్జ్యం.

---

17. కల్పాదిలేహ్యము.

నూరుసంవత్సరములకంటె యధికప్రాయముగల వేపచెట్టుకు మొదలను పెద్దదైన రంధ్రమును చెట్టుకుభంగమురాకుండ వడ్రింగిచే దొలిపించి యందు రెండువీసెల పరిశ్రేష్ఠమైన పోతుతాడిబెల్లమును పెట్టి దొలనుమూసి మాసముగాని నలువదిదినములుగాని యుంచి తీసిభద్రపఱచి పూటకుతులమెత్తు సేవించిన నెలదినములకు ఎట్టిపురాతనమైన కుష్టు రోగమైనను కుదురును. నెయ్యి పాలు పెరుగువగయిరాలు పుష్కలముగ భక్షించవలెను.

---

18. లశునాదిలేహ్యము.

పొరలునొలిచిన వెల్లుల్లిపాయలు వీం॥ం (అరవీసెడు) అర్ధసేరు (40 తులములు) ఆవుపాలలోచేర్చి పాలుయిగురువరకు కాచిదించి కల్వమున మెత్తగనూరి వీం॥ం (మూడుయేబులాల) తేనెయు సెం॥ం (40 తులముల) ఆవునేయియుచేర్చి లేహ్యపక్వముగ వండిదించి చల్లార్చిన పిదప నందుదలసరిదాల్చిని, జాపత్రి, జాజికాయ, మిరియాలు

రూమీమస్తకి మూలకికాయలలోని గింజలు, సీమకరక్కాయలు అగరుచెక్కగంధము, నాగకుసుమపుష్ప వాయువిడంగములు యీడనుసుల వరసగచూర్ణించి యుంచుకొని పై లేహ్యమునచేర్చి బాగుగకలిపి గాజుపాత్రలోనుంచి పూటకొకతులము సేవించిన పక్షవాతము, అర్ధాంగవాతము, కంపవాతము, వాతమువలనగలిగిన మూలవ్యాధి బొల్లులునగ యిరోగలు హరించును. అధమపక్షము యిరువదిదినములైన సేవించవలెను. దీపాగ్నిని వృద్ధిచేయుచు శరీరమునకు సుఖమునకును కాంతినిచ్చును. బుద్ధినిబలపరచును.

---

19. మూలశంకలకు కందలేహ్యము.

అడవికందదుంపలయునంతదెచ్చి పైపొట్టునుగీచి సన్నముగ తునకలుగకోసి మంచినీళ్ళుమడికించి నీటినివార్చి తునకలనాగబోసి యెండించి ఆవునేతను మాడకుండ వేయించి యుంచి, పిప్పళ్ళు, వెలగపండుగుజ్జు, వాయువిడంగాలు, చాగవేళ్ళు, మోదుగపుష్ప లనుయెండించి చూర్ణములనుచేసియుంచి పంచదారను పాకముబట్టి యందుపైకంద తునకలను చూర్ణములుచేర్చి మిగిలిన నేయియు తేనెయుచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి దించి చల్లార్చి గాజుపాత్రలలో భద్రపరచి పూటకు గచ్చకాయప్రమాణము సేవించిన అన్నివిధముల మూలశంకలు, భగంధరాలు, గండమాలలు మొదలగు ఆసనరోగములన్నియు నివారణమగు. ఇచ్ఛాపథ్యం. అరవీసెడుకంద తునకలకు అరవీసె పంచదారయు, ఏబులంఆవునెయ్యి, ఏబులంతేనెయు దినుసుకుఫలమువంతున చూర్ణములను చేర్చవలెను.

---

20. మేహాంతకపలాశకషాదిలేహ్యము.

పెద్దపల్లేరుకాయలు అరవీసెడు ఒకమూకుడులోబోసి యందు ఆఘెట్టుసమూలమును దంచితీసిన రసమును కాయలుమునుగునట్లుబోసి యెండలోనుంచవలెను. శీఘ్రపరికా

రము రసముకాయలంటిగురువగకు అయిదారుసారులు భావనలుచేసి పిదప సదరుకాయలనుదంచి చూర్ణించినచూర్ణము అయిదుభాగములు, తెల్లచక్కెర యెన్మిదిభాగములు భగోణిలోచేర్చి పాకమునుకాచి పైపిండియు, శొంఠిపొడి రెండుభాగము అక్కలకర్ర పొడి యొకభాగమును పాకమునచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి భద్రపరచవలెను. పూటకు వరహాయెత్తువంతున రెండుదినములుసేవించిన మూడవదినమున పూటకు రెండువరహాల యెత్తునను యీవిధమున రెండేసిదినముల కొకసారి యొకవరహాయెత్తువంతున వృద్ధిచేయుచు సేవించుచుండిన 20 దినములకు ఇంద్రియము బటువలె యగును. భోగశక్తియధికమగును. మేహవ్యాధులను వెడలగొట్టును. మేహపిటకలను రూపుమాపును. యిరువదిదినములవరకు సంగమముకూడదు. ఇచ్ఛాపథ్యం (యునాని).

---

21. రసాలాదిలేహ్యము.

లెస్సగ పండినమధురమగు మామిడిపండ్లను దెచ్చి యందలి కండతోగూడిన రసముమాత్రము 10 సేర్లు చేసుకొని నారవేసిన తెల్లశొంఠి చూర్ణమొకసేరు, శతావరి, కన్నెకొమలి, భూశర్కర, నేలతాడిగడ్డల చూర్ణములను దినుసును నాల్గుపలములు, పిప్పళ్లు, సన్నరాస్న, దినుసుకుతులము, సాలామిశ్రి, బాదంపప్పు, పిరంగిచెక్క, మొలాముకిత్తుపప్పు, తీగకొట్టిగడ్డలు, విత్తులుతీసిన ఖర్జూరపుకాయలు, కిసిమిసిపండ్లు విత్తులుతీసిన పెద్దద్రాక్షపండు, యివి దినుసుకు అయిదుపలములు, తెల్లచక్కెరవీసెడు, తేనెయేబులము, ఆవునేయి అరవీసెడు, ఆవుపాలు రెండుపక్క సేరులును, సంగ్రహించి మామిడిపండ్లరసములో నేవుపాలుబోసి బాగుగ పిసికి సన్నవస్త్రముతో వడియగట్టి మిగిలినపిప్పిలోనుండు రసమును మిగిలినపాలనుబోసిపిసికి వడియగట్టవలెను. సదరురసము నొక మూకుడులోబోసి చక్కెరనుచేర్చి యుడికించి లేహ్యపాకమును తెలిసికొని యందు తేనెయు నేయియుబోసి పాకముగ వచ్చునపుడు పైదినుసులను నూరవలసినవాటిని నూరియు, దంచి ముద్దచేయవలసినవాటిని ముద్దచేసియు అదివరకె సిద్ధపరచుకొనియుండి పైపాకమునచేర్చి లెస్సగ కలియబెట్టి దించవలెను. చల్లారినపిదప వలసినంత పచ్చకర్పూ

రము, కుంకుమపూవును పన్నీటితో నూరి యందుచేర్చి జాడీలో భద్రము చేయవలెను. పూటకు తులమున్నర మొదలు రెండుతులములవఱకు భుజించవచ్చును. ఇచ్చాపథ్యం ఇది మిగుల మధురముగను మనోహరముగ నుండును. గుణము రక్తమును శుభ్రపరచును. తేజస్సధికముగ మారును. భోగశక్తి బలపడును. మెదడుకు బలము గలుగును. జ్ఞాపకశక్తియు చురుకుదనమునిచ్చును. స్త్రీల కుసుమరోగముల రూపుమాపును. బాలురమాంద్య, గుణమును తొలగించును బాలురకు అరతులము మొదలు తులమువరకు వాడవలెను.

---

22. మూలకాదిలేహ్యము.

ఎర్రముల్లంగిదుంపలు వీసెడు దెచ్చి పైచర్మమును లోపలి నరములను తొలగించి పారవైచి విత్తులుతీసిన పరిశుభ్రమైన పెద్దఖర్జూరపుకాయలు తు 40 శెనగపిండి తు 20లు గోధుమనూక తు 20, భూశక్కరగడ్డ తు 75 లు, కోడిగుడ్డులోని చందమామలు 20, పిస్తాపప్పు, అక్రోటుపప్పు, బాదంపప్పు, యెండుకొబ్బరి యివి దినుసుకు తు 4 లు చిరువల్లేరుకాయలు, దాలిచిని, తెల్లశొంఠి, దుంపరాష్ట్న, వీటిచూర్ణము దినుసుకు తు 2 లు కుంకుమపూవు కస్తూరి దినుసుకు వరహాయెత్తునను సంపాదించి ఆవునెయ్యి అరవీసెయు తేనె అరవీసెయు, చక్కెర వీసెయేబులం. ముల్లంగిదుంపలును ఖర్జూరపుకాయలును రెండుసేర్ల ఆవుపాలలో చిమురునట్లుడికించి దీసి రోటిలోదంచి ముద్దచేసి యుంచవలెను. సెనగపిండియు గోధుమనూకయు ప్రత్యేకమావునేతను వేయించి యుంచవలెను కోడిగుడ్లను నీళ్ళలోనుడికించి లోపలి పసిమిపదార్థమును తొలగించవలెను పప్పుదినుసులను నీళ్ళతోనూరి పిండితో కలిపియుంచవలెను చక్కెరతో నీళ్ళను తేనెయు బోసి కాచి వడియకట్టి తిరుగ పొయిమీదనుంచి పాకము వచ్చునప్పుడు పైమైనను వంటి ముదను చేర్చి బాగుగ కలుపవలెను. పొంగువచ్చినతోడనెదించి కోడిగుడ్లలోని చందమామలను చేర్చి కలియబెట్టవలెను. పిదప చూర్ణములు వగైరాలును కస్తూరి కుంకుమపూవును గూడనూరి యందుచేర్చి లెస్సగ కలియబెట్టి దించవలెను. మాత్ర తులము మొదలు తులమున్నరవరకు వాడవచ్చును. పథ్యంలేదు.

గుణము. ఇంద్రియపుష్టి కలిగి అపరిమితభోగశక్తినిచ్చును. శరీరమందలి శీతోష్ణములు సమరసమగును. మనసుకు సంతోషము గలుగును నవయౌవ్వనం

నిస్సత్తువలు తొలగును. కందవగాయలు, బీలుములు మొదలగువానియందలి బలహీనత పోవును. (యునాని)

---

23. శతావరీలేహ్యము. (మతాంతరము)

పిల్లితేగలు తు 40 లు, తుంగముస్తలు తు 4 లు కన్నెకోములి తు 4 లు బాదంపప్పు తు 10 లు రత్నపురుష తు 10 లు, భూశక్కర తు 10 లు చిరువల్లేరుకాయలు తు 4 లు నేలతాడిగడ్డల చూర్ణము తు 4 లు తిప్పసత్తు తు 2 లు తవాక్షీరి తు 2 లు యాలకులు తు 2 లు లవంగాలు తు 2 లు దాలిచిని తు2 లు, నాగకేసరాలు తు 2 లు, శొంఠి తు 2 లు నీరుగొబ్బివిత్తులు తు 2 లు తెల్లతెగడ తు 4 లు వేచినమిరిపిత్తుల చూర్ణము తు 2 లు కిసిమిసి తు 10 లు ద్రాక్షపండు తు 10 లు విత్తులుతీసిన ఖర్జూరపుకాయలు తు 10 లు కుంకుమపూవు తు 2 లు పచ్చకర్పూరము తు 1 ము రూమీమస్తకి తు 1 ము పాలసుగంధి తు 2 లు వెలగబంక తు 2 లు నారెడుపండులోని గుజ్జు తు 2 లు గసగసాలు వేచినచూర్ణము తు 2 లు సాలామిశ్రి తు 4 లు పిప్పళ్ళు తు 2 లు సన్నరాష్ట్న తు 2 లు పంచదార వీసెడు ఆవునేయి అరవీసెడు తేనె అరవీసెడు చొ॥ సంగ్రహించి పైదినుసులను యెండించి చూర్ణించి గొన్నిటివేయించి చూర్ణించియు సిద్ధపఱచుకొని, పంచదారను శుభ్రపరచి కొంచెము నీరును చేర్చి పాకమునుబట్టి లేహ్యపాకమును జూచి పైచూర్ణములనుచేర్చి లెస్సగ కలియబెట్టి నేయియు తేనెయుగూడ బోసి బాగుగ కలిపి దించి గాజుపాత్రలలో భద్రపఱచి 15 దినములూరనిచ్చి పూటకరతులము మొదలు తులమువరకు సేవించువారలకువీర్యస్తంభనము వృద్ధియు మహాపుష్టియును ఆరోగ్యమును బలమును గలిగించును, మేధావంతులును బలపరాక్రమశాలురునగు పుత్రులను .

---

24. పంచశరలేహ్యము (శతమూలికాది లేహ్యము).

సిల్లితెగలు తు 4 లు, కన్నెకోమలి తు 4 లు, శొంఠి తు 4 లు, లవంగాలు తు 2 లు, పిప్పళ్ళు తు 2 లు, ఏలకులు తు 2 లు, దాల్చిని తు 2 లు, వేచినధనియాలు తు 2 లు, పెన్నేరు తు 2 లు, తక్కోలములు తు 2 లు, తుంగముస్తలు తు 2 లు, వేచినమినపపిండి తు 4 లు, సోపుతు2లు, మిరియాలు తు 2 లు, నాగకేసరాలు తు 2 లు, జాజికాయ తు 2 లు, లవంగపత్రి తు2లు, నీరుపిప్పలివిత్తులు తు 2 లు, సంపంగిపూవులు తు 2 లు, గులాబిపూవులు తు 2 లు, గసగసాలువేసినచూర్ణము తు 2 లు, నల్లతుమ్మజిగురు తు 2 లు, మర్లజిగట తు 2 లు, అతిమధురము తు 2 లు, మారేడుపండులోని గుజురు తు 2 లు, చలవమిరియాలు తు 2 లు, త్రిఫలములు తె 2 లు, జాపత్రి తు 2లు, కోష్టు తు 2 లు, నల్లజీలకఱ్ఱ తు 2 లు, కస్తూరి పసుపు తు 2 లు, నీరుగొబ్బివిత్తులు తు 2 లు, నేలతాడిగడ్డలు తు 2 లు, బూరుగజిగట తు 2 లు, వెలగజిగట తు 2 లు, ములకజిగట తు 2 లు, మోదుగజిగట తు 2 లు, ద్రాక్షపండు తు 7½ లు, కిసిమిసి తు 7½ లు, దూలగొండివిత్తులు తు 2 లు, తవక్షీరి తు 2 లు, భూశర్కర తు 2 లు, నీరుల్లివిత్తులు తు 2 లు, రావివిత్తులు వేచిన చూర్ణము తు 2 లు, ములకకాడలలోనివిత్తులు తు 2 లు, మర్రివిత్తులు వేచినచూర్ణము తు 2 లు, మేడివిత్తుల చూర్ణము తు 2 లు, రత్నపురుషచూర్ణము తు 2 లు, తానికాయలోనిపప్పు తు 2 లు, సుగంధి తు 2 లు, విషబొద్దివిత్తులు తు 2 లు, నల్లకల్వవిత్తులు తు 2 లు. తామరగింజలలోనిపప్పు తు 2 లు, వాయువిడంగములు తు 2 లు, తెల్లతెగడ తు 4 లు, ఓమము తు 2 లు, యేనుగుపల్లేరుకాయలను పాలతోనుడికించి నేతనువేయించి దంచినచూర్ణము తు 2 లు, సాలామిశ్రి తు 2 లు, కరకపిందెలు తు 2 లు. తెల్లవుప్పివేరుచెక్క తు 2 లు, మంచిగంధపుపొట్టు తు 2 లు, వట్టివేళ్ళు తు 2 లు, బూడిదెగుమ్మడివిత్తులు తు 2 లు, దోసవిత్తులు తు 2 లు, నేలబెండవిత్తులు తు 2 లు, గంగరావివిత్తులు పైబెరడు తు 2 లు, కాకిదొండవిత్తులు తు 2 లు. దుష్టపువేరుబెరడు పాలతోనుడికించి యెండించినది తు 2 లు, తెల్లదింతెనవేరు తు 2 లు, తెల్లగలిజేరుసమూలము తు 2 లు, శీకాయవిత్తులు తు2లుసారకాయవిత్తులు తు 2 లు, తెల్లజిల్లేడువేరు పాలతోనుడికించినది తు 2లు,

మాలతీఫలము తు 2 లు, నేలములగవిత్తులు తు 2 లు, చిరుపల్లేరుకాయలు తు 2 లు, నేలతంగేడుపూవులు తు 2 లు, తిప్పసత్తు తు 2 లు, తెల్లనూవులు తు 2 లు, సన్నరాష్ట్న తు 2 లు, దుంపరాష్ట్న తు 2 లు, పిరంగిచెక్క తు 2 లు, పయిడప్రత్తివిత్తులు తు 2 లు, బాదంపప్పు తు 2 లు, వస తు 2 లు, చిత్రమూలము తు 2 లు, యిందుపకాజులు (చిల్లగింజలు) తు 2 లు, నేలయూసిరికసమూలము తు 2 లు, గూడపాల తు2లు, తెల్లకల్వగడ్డలలోనివిత్తులు తు 2 లు, యెర్రకల్వగడ్డలలోనివిత్తులు తు 2 లు, సురపనెపూవు తు 2 లు, మోదుగపూవులు తు 2 లు, కోడిశపాల తు 2 లు, ప్రశస్తమైన అభిని తు 4 లు, గంజాయివిత్తులు శుద్ధిచేసినవి తు 1, పంచదార వీ 2 లు, ఆవునేయి వీసెడు, తేనెవీశెడును సంపాదించియుంచవలెను. అభ్రకసిందూరము, అయస్సిందూరము, కర్పూరశిలాజితు లోహభస్మములు దినుసుకు నాల్గుతులములును, ప్రవాళము తు8 లును, చేర్చియుంచవలెను.

చేయుక్రమము: మూలికలును గ్రంధిదినుసులను బాగుగనెండించి చూర్ణములను చేసి వస్త్రగాలితముచేసి యోగములోచెప్పబడిన తూకమునకు సరిపడునట్లు సిద్ధపఱచుకొనవలెను. మహావృక్షవులవిత్తులను పాలతోనుడికించి యెండించి నేతనువేయించి చూర్ణించవలెను. తీగెలకాయలలోని విత్తులనువేచిచూర్ణించవలెను. తెల్లజిల్లేడు, దింతెనమొదలగువానిలోవేళ్లను పాలనుడికించియెండించి చూర్ణించవలెను. గంజాయినియేడుసారులు నీళ్లనుకడిగి నాల్గుపలములమంచినీళ్ళలో నొకపలము ఆవునేయివిడచి దానిలో గంజాయిపత్రినుంచి చక్కగకాచిదించి యందలినేతిని యినుపపాత్రిలో నుంచవలెను. రెండు సేర్లనీళ్ళుకలియని ఆవుపాలలో చక్కెరనుచేర్చి ప్రోయిమీదనుంచి పాకమువచ్చునపుడు చూర్ణములను మిగిలిననేయియుచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి భస్మసిందూరములనుచేర్చి తేనెబోసి బాగుగకలియబెట్టిదించి కుంకుమపూవు కస్తూరియు పన్నీటమర్దించి లేహ్యమునచేర్చి గాజుపాత్రిలోనుంచి మూతవేసి మూడుమాసములు బెట్టిలోబెట్టియుంచిన లోపలిపదార్థములన్నియునూరి దివ్యపరిమళము నిచ్చుచుండును. అట్టిలేహ్యము పూటకు వరహాయెత్తు సేవించునరులకు అతివీర్యవృద్ధియు సర్వరోగనివారణము, గజేంద్రదర్పము, శరీరకాంతియు మహాప్రజ్ఞయు అయుతనారీసంగమపటుత్వము మనోల్లాసము నిచ్చును. కండ్లకుచల్వచేయును, మెదడుకు బలమిచ్చును. ముదిమినణచి యవ్వనమిచ్చును. దగ్గు, మందము, శూలలు, సర్వజ్వరములు, క్షయలు, చేరోగములు, కుష్ఠరోగములు, విషదో

షములు, సర్వవిధచర్మరోగములు హరించును. వేయేలవసంత కుసుమాకరముచేయు సుగుణములకంటె యధికగుణము లిచ్చును. ఇదియె శతమూలికాదిలేహ్యము. ఆరోగ్యవృద్ధియు, ఆయుర్వృద్ధియు, సంతానవృద్ధియు, సంపద్వృద్ధియు, జ్ఞానవృద్ధియు గలిగించునని శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజునకుచెప్పిచేయించినట్లు వ్రాయబడియున్నది.

---

25. వీర్యస్తంభనకు అజాండలేహ్యము.

నల్లమేకలబీజములు 50 ని దెచ్చి సన్నముగకోసి యెండించిదంచి వస్త్రగాలితముచేసియుంచి పెన్నేరుపలము, గసగసాలు పలము, త్రికటుకములు పలము, ఓమం పలము, జాజికాయ పలం, జాపత్రి పలం, లవంగాలు పలం, అతిమధురము పలం, కోష్టు పలం, అక్రికారము పలం, దాల్చిని పలం, లవంగపత్రి పలం, నీరుల్లివిత్తులు పలం, పిల్లిఅడుగుఆనపవిత్తులు పలం, రానివిత్తులు పలం, మునగవిత్తులు పలం, నత్తమూరిపదల విత్తులు పలము, సారపప్పు పలం, బాదంపప్పు పలం, మరిపివిత్తులు పలం, దూలగొండి విత్తులు పలం, చిరుపల్లేరువిత్తులు పలం, వీటినివేయించి చూర్ణములుచేసియుంచి, గంజాయి రెండుపలములు మంచినీళ్ళతో నేడుసార్లుగడిగి యంపలివిత్తులు కాడలు మొదలగు వానినితీసిపారవైచిరెండించి అవునేతనవేయించి చూర్ణించియుంచేది. సేరుంబావు (100 తులములు) ఆవుపాలలో 20 పలముల చక్కెరనుచేర్చి లేహ్యపాకముగకాచి యందుపైచూర్ణములను నెయి 20 పలములు, తేనె 20 పలములనుబోసి కలిపి లేహ్యపాకముగవండిదించి జాడీలలోభద్రపఱచి పోకంతమాత్రమును రాత్రి భోజనానంతరమున సేవించేది. గుణము, వీర్యము స్తంభించును. మదవతులను స్త్రీలను నిర్వీర్యులనుగచేసి తనకు దాసురాండ్రనుగ జేసికొనును.

---

16. ఖర్జూరాదిలేహ్యము (మతాంతరము.)

జాజికాయ గంజాయిపత్రి లవంగాలు చిరుపల్లేరు యేనుగపల్లేరు శృంగిభస్మం నేలగుమ్మడు నల్లవావిలి బూరుగబంక తుంగముస్తలు దూలగొండివిత్తులు గొబ్బివిత్తులు

తుమ్మవిత్తులు నేలతాడిగడ్డలు పిల్లితేగలు భూశర్కర తవాక్షీరి చెంగల్వకోష్టు యేలకికాయలలోని విత్తులు దేవదారుచెక్క ఖిరియాలు ద్రాక్షపండు ఖర్జూరపుపండు నాగకేసరాలు కుంకుమపువ్వు హారతికర్పూరము యీవస్తువులు దినుసుకు తులంవంతునన్ను చక్కెర అరవీసె తేనె అరవీసె సంగ్రహించి చక్కెరను పాకముబట్టి యందు పైవస్తువుల చూర్ణములను దినుసుకు తులమువంతున చేర్చి కలియబెట్టి తేనెబోసి జాడీలో భద్రపఱచి పూటకు వరహాయెత్తు సేవించుచుండిన ఇంద్రియ మధికముగ నూరును. స్తంభించును. పథ్యం పాలుఅన్నము ఇదియె మదనకామేశ్వరియని చెప్పనగును.

---

27. హారతిక్యాదిలేహ్యము

సాలామిశ్రిదుంపలు మంచివి పెద్దవిగానుండునవి తు 30 కలకండ తు 60 రూమీమస్తకి తు 3 పెద్దదూలగొండివిత్తులు తు 3 శతావరి (పిల్లితేగలు) తు 3 గొబ్బివిత్తులు తు 3 శింగాడాపిందెలు(కరకపిందెలు) తు 3 కుంకుమపూవు తు 1 ను సంగ్రహించవలెను.

చేయుక్రియము — సాలామిశ్రిదుంపలను మూడురోజులు మంచినీళ్ళలో నానవేయవలెను. తొలినాడుపోసిననీళ్ళు మరునాడు పారపోయుచుండవలెను. నాలుగవదినమున దుంపలకు రంధ్రములనుపొడిచి కలకండను పొడిచేసి పొయ్యిమీదనుంచి పాకమును బట్టి యందు సాలామిశ్రిదుంపలనుచేర్చి తీగపాకముగ వచ్చునపుడు పైదినుసులను చూర్ణించి పాకమునచేర్చి కలియబెట్టుచు కుంకుమపూవును పన్నీటనూరి లేహ్యమునందుంచి బాగుగ కలియబెట్టి దించి గాజుపాత్రమున పదిలముచేయవలెను. మాత్ర పూటకు 1 తు గుణము శుక్లవృద్ధియు స్తంభనము శరీరపుష్టియు తుష్టియు [illegible] రూపుమాపును.

Kendra Library Ac No. 20426 Hyderabad-500 044

28 కూష్మాండలేహ్యము (మతాంతరము.)

నువులనూనె వీ 1 ఆవునెయ్యి వీ 1 వీటిని బాగుగకాచి దానిలో బాగుగముదిరిన బూడిదెగుమ్మడుపండును దెచ్చి పైబెరడును లోపలివిత్తులును వాటినంటియుండు మెత్తనిపదార్థమును తీసి పారవైచి గట్టిపదార్థము సన్నముగ తరగిన తునుకలను 100 ఫలములను పైచమురునచేర్చి మాడకుండగ నెఱ్ఱగవేయించియుంచి లవంగపట్ట ఆకుపత్రి శొంఠి మిరియాలు వనియాలు జీలకర ఏలకులు మోడి చేవ్యము చిత్రమూలము దూలగొండివిత్తులు గరికివేళ్ళు తుంగముస్తలు నేలతాడిదుంపలు చిట్టాముట్టిసమూలము యివి యన్నియుదెచ్చి యెండించి దంచి వస్త్రగాలితముచేసిన చూర్ణములను దినుసుకొక్క తులమువంతున భద్రపఱచి వీ 2 న్నర పాతబెల్లమును పాకమునుబట్టి యందుపై తునుకలును చూర్ణములను చేర్చి లేహ్యపాకముగ వండి దించి చల్లారినపిదప పక్కసేరు (తు 80 లు) తేనెనుబోసి కలియబెట్టి జాడిలో భద్రపఱచి పూట కవతులమువంతున భక్షించేది పథ్యములేదు.

గుణము—అతిమైథునమువలన క్షీణించి పగిలిన రేతస్సును గట్టిపఱచి వృద్ధిచేయును. ధాతుపుష్టిచేయును క్షీణించిననరములను బలపఱచి యెప్పటిస్థితికి దెచ్చును. బలమునిచ్చును శ్వాసలు కాసలు జ్వరములు వాంతులు ఎక్కిళ్ళు మొదలగువానినిహరించును.

29 వీర్యవృద్ధికి మతాంతరలేహ్యము.

తంగేడుపువ్వులు వీ ౦|౦ బాదంపప్పు తు 7 న్నర జాజికాయ తు 2 జాపత్రి తు 2 చల్లమిరియాలు తు 2 కుంకుమపువ్వు తు ౦|౦ ఆవునెయ్యి తు 7 న్నర తేనె తు 7 న్నర చీనాపంచదార వీ ౦|౨ పంచదార పాకముబట్టి పైవస్తువులను చూర్ణములనుచేర్చి కలిపి తేనెయు నేయియు చేర్చి బాగుగ కలియబెట్టి అవసరమైన చేదయత్తు పచ్చకర్పూరమునుగూడ చేర్చి గాజుపాత్రియందుంచి పూటకు గచ్చకాయప్రమాణము

రెండువేళల సేవించేది గుణము దేహకాంతియు ధాతువృద్ధియు గలుగును, బలమిచ్చును మూత్రజాడ్యములను బోనడచును.

30 వీర్యవృద్ధికి గ్రంథాంతరము.

పన్నేరుచూర్ణము సే 4 ర్లు పెద్దపల్లేరుకాయలచూర్ణము 4 సేర్లు నేలతాడిగడ్డల చూర్ణము 20 ఫలములు తిప్పసత్తు 24 పలములు శుద్ధిచేసిన నల్లజీడిగింజలు 32 పలములు చిత్రమూలపుబెరడు 10 పలములు తెల్లనూవుల పప్పు పిండి. 4 సేర్లు శొంఠి పిప్పళ్ళు మిరియాలు యివి దినుసు కెనిమిదిపలములు పంచదార 70 పలములు తేనె 35 పలములు ఆవునెయ్యి 17 న్నర పలములు నేలగుమ్మడుదుంపలచూర్ణము 4 సేర్లున్ను సేకరించియుంచి పంచదారను పాకముబట్టి పైచూర్ణములనుచేర్చి వండి యందు తేనెయు నేయియు పోసి కలియబెట్టి దించి నేతిపసగల భాండమునగాని జాడియందుగాని పదిలపఱచి ప్రొద్దయసాయంకాలములయందు అరపలములవంతున సేవించవలెను. గుణము ముదిమినణచును, మోహములవోలు పాండువుల పీచమడంచు పీనసనుగొట్టు పదునెనిమిది కుష్టుల కడకుదోలు నుదరరోగముల నెనిమిదింటి పుటముబెట్టు భగందరాల హతముజేయు మూత్రకృచ్ఛ్రముల రూపుమాపు గృధ్రసీవాయువు కామిలక్షయమహాశ్వాసల నివర్తించు శ్వాసకాస నెనుబదివాతముల నలువదిపిత్తముల నిరువదిశ్లేష్మముల ద్వంద్వరోగముల సన్నిపాతముల మూలశంకలాదిగానెల్ల గడల పిడుగువాతబడిన వృక్షములభంగి మాయమునుజేయు మఱియు నొడలికి బంగరుకాంతియు మహాబలము నత్యంతవీర్యవృద్ధియు గలిగించు మంచి సంతానమునొసంగు నారసింహ కృపావిశేషమునను.

31. వీర్యవృద్ధికి గ్రంథాంతరము.

[illegible]రుశలముల గోధుమలను రెండుకుంచముల మంచినీళ్ళలోబోసి నాల్గవవంతు [illegible] కషాయమును కాచి వడియకట్టి యందు గోధుమగవ, తెల్లగులిందవిత్తులు [illegible], [illegible], చిట్టీతపండ్లు, కాకోలి, క్షీరకాకోలి, వీటిరెంటియభావముందు బహుమనేనుషీన్, బహుమనెసురుక్, తిప్పసత్తు, పిల్లిపీచర, పెన్నేరు ఖర్జూ

రము, అతిమధురము శొంఠి, పిప్పళ్ళు, మిరియాలు, శుద్ధిచేసిన నల్లజీడిగింజలు, దూలగొండివిత్తులు, లవంగపట్ట, ఏలకులు నాగకేసరములును దినుసుకు రెండుపలములవంతున చూర్ణములుచేసి యుంచేది. నెయ్యి వీసెన్నర గోదుమరవ 1 వీసెడు నేతితో వేయించి యుంచేది పైకషాయమునకు నాలుగురెట్లు ఆవుపాలును, మిగిలిన నేయియు నేకముచేసి పొయిమీదనుంచి గోదుమరవయు దినుసులును చేర్చి పొంగురాకుండ చెఱుకుకఱ్ఱతో కలుపుచు సూక్ష్మాగ్నిచే లేహ్యపాకముగ నుంచి దించి రెండుతులముల పచ్చకర్పూరమును చేర్చి గాజుపాత్రమునను౦చి పూటకు పలమువంతున రెండువేళల నిత్యము సేవించుచుండిన రతికాలమున గలుగు లింగశైథిల్యము, శుక్లనష్టమును బోగొట్టి, బలపఱచి శరీరబలము వీర్యవృద్ధియు గలుగజేయును. వాతరోగములు, మూత్రకృచ్ఛ్రములును హరించును. ఈలేహ్యము నిత్యము రెండుపలములవంతున 10 దినములు భక్షించి పాలు త్రాగుచుండిన ప్రమదాంగనాశతముతో రమించు సామర్థ్యము గలుగును. పథ్యంశాల్యోదనము మధురపదార్థములు.

---

32. రాజాంతరంగ వీర్యవృద్ధిలేహ్యము.

సాలమిశ్రిచూర్ణము, దాలిచినిచూర్ణము. జాజికాయచూర్ణము, సన్నరాస్న చూర్ణము, సన్నలవంగపట్టచూర్ణము, లవంగచూర్ణము అక్కలకరచూర్ణము శొంఠిపొడుము నేలతాడిగడ్డలచూర్ణము, ఇవి దినుసుకు అరవీసెయెత్తు, పైపొట్టుదీసిన బాదంపప్పు, ఆకరోటుపప్పు, పిస్తాపప్పు, క్రొత్తచారపప్పు, యివి దినుసుకు పలమున్నర, చీనాపంచదార 20 పలములు ఆవుపాలు మూడుసేర్లు అనగా రెండుపాళ్లుపాలు పొయిమీదనుంచి సన్ననిమంటమీద పొంగిపోకుండ కోవావలె కాచి ముద్దకట్టుకువచ్చినప్పుడు చక్కెరయు పైదినుసుల చూర్ణములును చేర్చి బాగుగ కలియబెట్టి గాజుపాత్రలోగాని [illegible] గాని యుంచి పూటకు పలము మొదలు రెండుపలములవరకు ప్రా[illegible]

గుణము. ముఖ్యాశయములు దృఢపడును, [illegible] వృద్ధిజేయును.

33. కాశ్మీరావలేహ్యము.

త్రికటుకములు (శొంఠి, పిప్పలి, మిరియాలు) దాలిచిని, లవంగాలు, యాలకులు ఆకుపత్రి నాగకేసరాలు, త్రిఫలములు (కరకతాడి ఉసిరికలు) కృష్ణాగరు, మంచిగంధము గొలిమిడివిత్తులు, అక్కలకర్ర, జాజికాయ, తీటకోవిలవిత్తులు బూరుగబంక, ముత్తువపులగము పెన్నేరు, చిరుపల్లేరుకాయలు, నేలతాడిగడ్డలు, వాయువిడంగాలు, రత్నపురుష సమూలము, విష్ణుక్రాంతసమూలము, నంకబీజములు, తెల్లగులివిందవిత్తులు, బాదంపప్పు, ఆకరోటుపప్పు, దోసపప్పు, వట్టివేళ్ళు, దూలగొండివిత్తులు, సాలామిశ్రి సఫేదిమిశ్రి పంజాబ్ మిశ్రి, బహుమనెసఫెద్, బహువనెనుసుర్క్, కతీరాగోజు కుంకుమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము సమభాగములు, కస్తూరి రెండుచిన్నములు చూర్ణములుచేసియుంచి, కృష్ణాభ్రకము, లోహముముక్యభస్మ, వంగభస్మ, సిలాజితుభస్మము దినుసుకు తులమువంతునను సిలాజితు రెండుతులములును సేకరించి పైదినుసులకు రెండురెట్లు కలకండను పాకముబట్టి యందుపై చూర్ణములను చేర్చి కలకండలో సగముపాలు నేయిబోసి కలియబెట్టి దించి పదిలముగ చేసి పూటకు గచ్చకాయప్రమాణము సేవించేది.

గుణము. సకలవ్యాధులను హరించును. వీర్యవృద్ధిచేయును. శరీరమునకు పుష్టియు తుష్టియు, కాంతియు, బలమును గలిగించును. వాతరక్తము అస్థిరోగము, శిరోరోగము సంధిరోగము మనోచాంచల్యమును బోగొట్టి దీర్ఘాయు విచ్చును.

---

34. శ్రీసుకుమారలేహ్యము.

ఒకసేరు చిక్కనిపటిక బెల్లపుపానకము, అర్ధసేరు ఆవునెయ్యి ఒకవీసెడు బాదం[illegible] 1 కిసిమిసుపండు అర్ధసేరు విత్తులుదీసిన పెద్దద్రాక్షపండు [illegible] నానిచి మంచినీళ్ళతో మెత్తగ నూరిన అర్ధసేరునీళ్ళను

కలిపిన చిక్కని పాలవలెనుండును ఆపాలను పైపానకమునచేర్చి నేయిబోసి పొయిమీద నుంచి యొకజాము సన్నముగ మంటబెట్టుచు కలుపుచుండవలెను. లేహ్యపాకమునుజూచి దించి కిసిమిసిద్రాక్షులను శుభ్రపరచి నీళ్ళలోజాడించి తీసి తడియొత్తి నేతను కొద్దిగ వేయించి పైపాకమునజేర్చి కలియబెట్టుచు కుంకుమపూవును పన్నీటితో నూరి చేర్చి గాజుపాత్రమున పోసుపరచి పూటకొకటి రెండుతులములెత్తు దినిన శుక్లనష్టములను కడకుదోలి ధాతువృద్ధియు, దేహపుష్టియు, కాంతియు తుష్టియు దీప్తియు మనోవికాసమును గలిగించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

35. వజ్రాదిలేహ్యము.

బల్లారిపోకలు తు 40 రెండుదినములు మంచినీళ్ళలో నానబెట్టి మూడవనాడు శుభ్రముగ కడిగియెండించి మెత్తగ చూర్ణించి వస్త్రగాలితము చేసి యాపొడిని తు16ల ఆవు నేతను దోరగవేయించి యుంచి నాలుగుసేర్లు నీళ్ళు కలియని ఆవుపాలలో పైచూర్ణమును చేర్చి పొయిమీదనుంచి మంటవేయుచు చిక్కబడినతరువాత తు 96 ల కలకండను చూర్ణించియందు చేర్చి కలియబెట్టుచు కోవానుజేసి దించి యందు యాలకులు వాకుడువేరుచెక్క గంగరేగుచెక్క, జాజికాయలు, లవంగాలు, జాపత్రి ఆకుపత్రి శొంఠి శతావరి కన్నెకోమలి తీగెదూలగొండివిత్తులు భూశక్కర చిరుపల్లేరుకాయలు, దలసరిదాలిచిని, సాలామిశ్రి సీమకరకపిందెలు జీలకర్ర పట్టివేళ్ళు తవాక్షీరి సీమపన్నేరు కుంకుమపూవు, పచ్చకర్పూరము అగరుగంధము దినుసుకు రెండేసితులములవంతున చూర్ణములను జేర్చి యందు పూర్ణచంద్రోదయము, సర్వమైన వంగభస్మముఅభ్రకసింధూరము, కర్పూరశిలాజతుభస్మము, రజితసింధూరములను దినుసుకొక తులమువంతునను, పునుగు, కస్తూరి దినుసుకు వరహాయెత్తువంతునను పైలేహ్యముగ చేర్చి బాగుగ కలియబెట్టి జాడిలో పోసి మరచి పూటకు తులమువంతున మూడుదినములు మాత్రము [illegible] మాత్రమున సర్వావయవములు క్షీణించిన అతివృద్ధునికైన స్త్రీలతో రమించుటకు మహా

వీర్యముగలిగి అశ్వముతో సమానముగ రమించి మదవతులగు ప్రౌఢలను వశపరచుకొనును. పథ్యం పాలుఅన్నము మధురపదార్థములు పులుసుగూడదు.

గుణము. వీర్యవృద్ధియు, స్తంభనము గజేంద్రబలమును గలిగించును, దీపాగ్నిని వృద్ధిచేయును మిగులవృద్ధుడై అవయవములన్నియు ముడతలుబడి లేశమాత్రము శక్తి లేకుండినను యీలేహ్యమును పూటకరతులమువంతున నాలుగుమండలములు సేవించిన తిరుగ యౌవ్వనవంతుడై ముదిమియు మృత్యువును జయించును అజీర్ణరోగికి వేరౌషధము నిచ్చి కుదిర్చి యీలేహ్యమును వాడవలెను. దీని నేరతివల్లభలేహ్యమని చెప్పుదురు.

---

36. మదనశరలేహ్యము.

శతపుటాభ్రకము తు4 వంగభస్మం తు 2 పాదరసభస్మము తు 1 శతావరి తు 7 దాలిచిని ఏలకులు నాగకేసరాలు ఆకుపత్రి జాజికాయ మిరియాలు పిప్పళ్ళు శొంఠి, లవంగాలు జాపత్రి ఇవియన్నియు దినుసుకు తు 2 చొ॥ చూర్ణములనుచేర్చి అన్నిటికి రెట్టింపు కలకండయు కలకండలో సగముపాలు తేనెయు తేనెతో సమము నేయియు సంగ్రహించి లేహ్యపక్వముగ వండి గాజుపాత్రలోనుంచి 15 దినములుధాన్యపుటమిడి పిమ్మట పూటకు అరతులమెత్తు దినమునకొకసారి సేవించిన నపుంసకత్వము మొదలగు ననేకవ్యాధులను బోనడచి నానావిధ నారీసంగమ పటుత్వ మిచ్చును. మండలముగాని యర్థమండలముగాని సేవించవలెను ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

37. క్షీరాదిలేహ్యము.

అపుడుపిండినఆవుపాలు పక్కాసేరు, ఆవునేయి పక్కాఅర్థసేరు, చీనాకలకండ పక్కాసేరు, కుంకుమపువ్వు తు ౦।౦, కస్తూరి అణాయెత్తు వీటిని సేకరించి పాలుపొయిమీదనుంచి మీగడకట్టకుండ కాచుచు పాలుయిగిరి ముద్దకట్టునపుడు నేయిబోసి మెలకువగ కలియబెట్టవలెను. అంతకుముందె కలకండను తేనెపాకముగకాచి పెట్టుకుని పైపాలముద్దలోచేర్చి కలుపుచు ముద్దగావచ్చునపుడు కుంకుమపువ్వును పన్నీటితోనూరియు కస్తూరి నూరియుచేర్చి కలియబెట్టిదించి వెండిగిన్నెలోగాని గాజుగిన్నెలోగాని సదిలప

అచి పలము మొదలు మూడుపలములవరకు భుజించవలెను. 20 దినములు సేవించిన శుక్ల వృద్ధియు, పటుత్వమును, రక్తపుష్టియు, బలమును కాంతియు నిచ్చును. ఇచ్ఛాపథ్యం మధురపదార్థములు.

---

38. ఆమ్లఫలాది లేహ్యము.

బాగుగపండిన తియ్యనిమామిడిపండ్లరసము 19 సేర్లు, కలకండ 4 సేర్లు, నెయ్యి 1 సేరును ఒకకుండలోబోసి పొయిమీదనుంచి క్రిందసన్ననిమంటవేయుచు చిక్కనగు వరకుకాచి వెండిపాత్రలోచేర్చవలెను. అంత వెండిపాత్రి సంసర్గము కాకుండిన ముప్పదిరూపాయిలు శుభ్రముగాకడిగి పైపాకమునచేర్చి రెండుదినములుంచి రూపాయిలనుదీసి పాకమునుమాత్రము జాడిలోనుంచి యందు శొంఠిపొడుము తు 3 లు, మిరియాలపొడుము తు 3, పిప్పలిచూర్ణము తు 1, వేచినధనియాలపొడి తు 1, ఆకుపత్రిపొడి అరతులం దాల్చినిపొడి అరతులం, జీలకరపొడి తు 1, చిత్రిమూలము తు 1, తుంగగడ్డలపొడి తు 1, కుంకుమపువ్వు అరతులం, యాలకులు అరతులం, లవంగాలు అరతులం, జాజికాయ అరతులం, కస్తూరి చిన్నము మొదలు నాలుగుచిన్నములవరకు శక్త్యానుసారముగ చేర్చవచ్చును. పచ్చకర్పూరం అరతులం, తేనె పావుసేరును చేర్చి లెస్సగకలియబెట్టి పదిదినములుమాగనిచ్చి పిమ్మట ప్రాతఃకరతులము మొదలు పలమువరకు సేవించువారలకు 40 దినములనాటికి నపుంసకత్వపోయి యనేకులగు మదవతులతో క్రీడించుశక్తినిచ్చును. ఇంకను సంగ్రహణి, క్షయ, కాస, శ్వాస, అరుచి, ఆమ్లపిత్తము, రక్తపిత్తము, పాండువు మొదలగు ననేకరోగములను హరించును. పథ్యంలేదు.

---

39. గెనుసుగడ్డ (కర్రిపెండలము) లేహ్యము.

లెస్సగాముదిరినచెట్టు గెనుసుగుంపదెచ్చి రెండుమూడుగంటలు నీళ్ళలోనుంచి పిమ్మట బాగుగరుద్దికడిగి మరియొకపాత్రమున నీళ్ళుపోసి యుడికించి పైచర్మమునూడ

దీసి లోపలిపదార్థమును తునకలుగకోసి బాగుగనెండిదంచి చూర్ణించియుంచి సన్నని నోరుగలకుండలో నీళ్ళుగలసినపాలుబోసి వాసినకట్టి యందుపైచూర్ణమునుబోసి పైనొక మూకుడునుబోరలించి పొయిమీదబెట్టి సన్నముగమంటవేయుచు పాలుపొంగకుండగ పిండిని లెస్సగనుడికించి దించి యెండించవలెను ఎండినచూర్ణమును ఆవునేతితో నులి వేపుడుగ వేయించవలెను. పిండికిరెండురెట్లుగాని మూడురెట్లుగాని మంచితేనెను కాచి శుద్ధిచేసికొని గోరువెచ్చగనుండునపుడు పైపిండినికలిపియుంచి ప్రాత కరపలము మొదలు పలమువరకు 40 దినములు సేవించిన రేతస్సు గట్టిపడును భోగశక్తియధికమగును ఇంద్రియములో బీజములుగలుగుటచే గర్భమునిలుచును, శరీరమును సమశీతోష్ణముగ నుంచును. ఈలేహ్యమున సంపన్నులు కస్తూరియు, అంబరు, గంధనము మొదలగునవి చేర్చుకొన వచ్చును పథ్యంలేదు.

---

40. నవలాది లేహ్యము.

ముదురుకొబ్బరికాయకు అడుగున పావలాపరిమాణముగ రంధ్రమునుచేసి యారంధ్రముగుండా కాయనిండుగ మర్రిపాలనుపోసి తిరుగరంధ్రమును పూడ్చి ఆయిదారుచీలలిచ్చి 100 పిడుకలతో గజపుటమిడిన లోపలిపాలన్నియు పక్వమై కొబ్బరిపూవువలెనగును. పిమ్మట నెయ్యి అర్థసేరు, తేనె పావుసేరు, పంచదార రెండుసేర్లున్నర, యాలకులు, లవంగాలు, దాల్చిని, జీలకర, చల్వమిరియాలు, మిరియాలు, జాజికాయ, నేలగుమ్మడు, నేలతాడి, కన్నెకొమ్మలి, శతావరి, భూశర్కర, యివియన్నియు దినుసుకు తులమువంతున చూర్ణించియుంచి యిన్నిటికిసమము పెన్నేరుచూర్ణమునుచేసి పంచదారపాకముబట్టి యందుపై మర్రికదంబము చూర్ణముల నుచేర్చి లెస్సగకలిపి తేనెయు నేయియుబోసి కలుపుచుండిన నొకటిరెండునిమిషములకు ఎర్రనిమామిడిచిగురును బోలిన పాకమగును. అట్టిలేహ్యమును ప్రాత కరతులమువంతున 20 దినములు సేవించిన శుక్లమేహములహరించి వీర్యవృద్ధియు లింగపటుత్వమును గలిగించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

41. మధుపాకము.

అక్కలకర్ర, జాజికాయ, నల్లమందు గవ్వపలుకు సాంబ్రాణియు సమభాగములు వేర్వేరుగచూర్ణించి పట్టుతేనెతోగాని పుట్టతేనెతోగాని లెస్సగమర్దించి యొకపాత్రిలోనుంచి ధాన్యపుటమిచ్చి పదిదినములకు పిమ్మట దీసి శుక్లనష్టములకు కందిగింజప్రమాణము మొదలు లింబుపకాయ ప్రమాణమునకును పిమ్మట రేగుపండుప్రమాణము వరకును సేవించిన యేనుగ బలమిచ్చును. ఇచ్ఛాపథ్యం. రేగుపండంత మాత్రను స్త్రీసంగమమునకు పూర్వము భక్షించి పిమ్మట నొకయామమునకు క్రీడించిన రెండుగంటల వరకు వీర్యము స్తంభించును. నేతిమజ్జిగలధికముగ భుజించవలెను.

42. శూలజాతులకు చిత్రమూలాదిలేహ్యము.

చిత్రమూలము యిప్పిసిరుబొద్ది యింగువపిప్పలి మిరియంబు వుప్పులైదు, వాము శొంఠి మిరియాల్ ఉప్పిచెక్కయుగూడి పిప్పలి మేడితో నొప్పుగూర్చి భావననారింజపండ్ల రసమున నల్లపురసంబున నమరనూరి నిష్కమాత్రమున గుటికలుచేసి నీడనెండించి నేర్పుతోను భోజనానంతరంబు భోజనపూర్వంబు ఘృతతక్రమున మాత్రగొనుటకిచ్చిన నలిపోను వ్యస్యశూల గుండెశూల పైత్యపరిణామశూలలు పరిహరించు దీనమొనరించు నవ్యంబు చిత్రకాదిగుటికలేహంబు బాలకృష్ణస్వామి కృపనూ ॥టీక॥ చిత్రమూలము, ఇప్పిమధుకము, సిరిబొద్ది చెట్టువేరుబేరడు, ఇంగువ, పిప్పళ్ళి, మిరియాలు, పంచలవణములు, ఓమము, ధనియాలు, తెల్లవుప్పిచెక్క, పిప్పలికట్టె యీవస్తువులు సమభాగములుచేర్చి యిరువదిదినములు నారింజపండ్లరసమున పదిదినములు అల్లపురసమున మర్దనలుచేసి యిందుపకాయప్రమాణము మాత్రలుచేసి నేతితోగాని మజ్జిగతోగాని యిచ్చిన సర్వవిధశూలలును హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

43. విద్యార్థులకు మాండూక్యలేహ్యము.

సరస్వతియాకు, బోడతరసమూలము, పిప్పళ్లు, వస, శొంఠి, యీవస్తువులు సమములుగచూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసి యిందుసగము తేనెబోసి కలిపి పూటకు తులమెత్తు వుదయకాలములయందు సేవించుచుండువారికి నాలుకపలుచనై వాక్పటిమయు జ్ఞాపకశక్తియుగలుగును.

44. మరుపునుపోగొట్టులేహ్యము.

సామ్రాణి తు 2 నర మంచిగంధపుపొట్టు తు 2 నర శొంఠి తు 2 నర మిరియాలు 2 నర సరస్వతియాకుచూర్ణము తు 10 వీటిని నెండించి చూర్ణించి వస్త్రకాలితము చేసి యన్నిటినికలిపి యీచూర్ణమునకు రెండురెట్లు తేనెబోసి కలియబట్టి గాజుపాత్రలోనుంచి పూటకు తులమెత్తు ఉదయకాలమున మాత్రయు సేవించుచుండిన మరపుండదు జ్ఞాపకశక్తి యధికమగును. గుండెకు మెదడుకు బలమిచ్చును. పథ్యంలేదు.

45. హయగ్రీవప్రసాదలేహ్యము.

సామ్రాణిపూవు తు 1 మంచిగంధపుపొట్టు తు 1 వస తు1 అతివస తు1 మ్రానిపసుపు తు 1 చాయపసుపు తు 1 సైంధలవణము తు 1 సౌవర్చలవణము తు 1 ఇప్పిమధుకము తు 1 చెంగల్వకోష్టు తు 1 చిత్రమూలము తు 1 నల్లఈశ్వరవేరు తు 1 తెల్లదంతెనవేరు తు 1 తెల్లగలిజేరువేరు తు 1 ఓమం తు 1 పిప్పలికట్టె తు 1 వట్టివేళ్ళు తు 1 కురువేరు తు 1 చామంతిపూవులు తు 1 గులాబీపూవులు తు 1 జాజిపూవులు

తు 1 శొంఠి తు 1 తుంగముస్తలు పెద్దవి తు 1 తిప్పతీగె తు 1 వాయువిడంగాలు తు 1 నల్లయుమ్మెత్తవేరు తు 1 నేలబెండసమూలము తు 1 చిరుపల్లేరుసమూలము తు 1 ఇన్నిటికి సమమున రస్వతిసమూల చూర్ణము, సరస్వతికి సగము బోడతరసమూలము బోడతరమునకు నాలవభాగము నేలమునగవేళ్ళనుదెచ్చి బాగుగనెండించిదంచి వస్త్రకాలితము చేసినచూర్ణములను ఏకముచేసియుంచి ఆవునెయ్యి వీం 8 అణాలు తేనె వీ 8 అణాలు కలకండ వీ 1 దెచ్చి కలకండను చూర్ణించి కొంచెము నీరుగిడిచి కలకండను తేనెపాకముగ కాచి పైచూర్ణములను చేర్చి కలియబెట్టుచు లేహ్యపాకముగ వండి నేయియు తేనెయు బోసి కలియబెట్టి వెండిగిన్నెలో గాని గాజుపాత్రలో గాని పదిలపరచి 15 దినములు ధాన్యపుటమిడి పిమ్మట పూటకు తులమెత్తు సేవించవలెను.

గుణము. శిరోరోగములను తొలగించి మెదడునకు హృదయమునకు బలమిచ్చి మఱపును హరించి జిహ్వాదోషములను రూపుమాపి ఇంద్రియ నిగ్రహముచేసి ఒడలికి బలమిచ్చి గంగాప్రవాహమును బోలు కవిత్వధోరణియు వాక్పటుత్వమునొసంగు మూగచెముడు నేత్రరోగము వాతరోగములనుగూడ బోగొట్టును. ఇచ్ఛాపథ్యం గోక్షీరదధిఘృతములను మధురపదార్థముల నధికముగ భక్షించవలెను.

---

46. మాదీఫలరసాయనము.

మాదీఫలములను దెచ్చి పైపచ్చనిబెరడును లోపలి యేసెలను చెక్కి పరిహరించి తొనలను బెరడుకును మధ్యనుండు దూదివంటిపదార్థమును చిన్నితునుకలుగ గోసి నాలుగుశేర్లనీళ్ళువాసినమీద జామువండి మెత్తగ నుడికినపిమ్మట దించి చల్లారినపిదప ముక్కలను నడియకట్టి పిడిచి యారబోసి వడియకట్టిన కొంతజలములో తొనలలోని విత్తులను పారవైచి తొనలనుమాత్రము మెత్తగ నుడికించియుంచి మిగిలిన జలములో వలసిన చీనాపంచదారను చేర్చి తీగెపాకముగ వచ్చునపుడు అదివరకు పైతునుకలను ఆవునేతను యెఱ్ఱగ వేయించి యుంచినవాటినన్ని తొనలను చేర్చి లేహ్యపాకముగవండి దించి

యందువలసిన పచ్చకర్పూరమును కుంకుమపూవును పన్నీటితో నూరి చేర్చి గాజుపాత్రలోనుంచి 15 దినములు ధాన్యపుటమిడి పిదప పావుతులమువంతున రెండువేళల సేవించునరులకు తృప్తి వీర్యవృద్ధి అన్నహితవును గలిగించును. మెదడుకు గుండెకు బలముచేయును. అజీర్ణము అరుచి నోటి దుర్వాసనయు గళరోగము దంతరోగము మొదలగువానిని బోగొట్టును. రక్తపుష్టియు కాంతియు ఆరోగ్యమును గలిగించును.

---

47. జంబీరఫలరసాయనము.

ప్రశస్తమైన బాగుగపండిన గొప్పలగు నిమ్మపండ్లు 50 టిని దెచ్చి నాలుగేసి బద్దలుగకోసి లోపలివిత్తులను తొలగించి కిలుముపట్టని పాత్రలోనుంచి కొంచెము జలమునుబోసి యుడికించి దించి యొకతెల్లనివస్త్రముపై ముక్కలను విడివిడిగ నారబోసి ఒకవీసెడు ఆస్కాచక్కెరను పాకముగకాచి యందు పైముక్కలను చేర్చి లేహ్యపాకముగవండి దానిలో పరిశుభ్రమైన అరవీసెడు తేనెను చేర్చి కలియబెట్టుచు చిక్కబడినతరువాత దించి యందు శతపుటాభ్రకము కాసీససింధూరము పంచలవణసింధూరములను దినుసు కొక్కొక్కతులమువంతున చేర్చి యారుదినములుంచి ఒకదినమునుండి పూటకు రెండుతొనలవంతున భక్షించుచుండిన గుండెకుదరమునకు బలమిచ్చును. మనస్సు ప్రసన్నముగనుండును. రక్తమును శుభ్రపరచును. బుద్ధి వికసించును. అరుచిని బోగొట్టును గళరోగమును నోటిదుర్వాసనయు హరించును.

---

48. ఆర్ద్రిక్యాదిరసాయనము.

మేలయిన నారలేని యల్లము వీసెడుదెచ్చి యొకవిశాలమైన పాత్రలో నిసుకనుబోసి యందుపై యల్లమునుపాతి 21 దినములు నీళ్ళుపోయుచుండవలెను. 22 వదిన

మున అల్లమునుదీసి బాగుగ కడిగి పైపొట్టునుగీచి, కొమ్ములనుకడిగి యీతముండ్లగు త్రితో బాగుగ గాయములుపడునట్లు కొమ్ములనుగుచ్చి పిమ్మట కొమ్ములను కొంచెము జలములోనుడికించియుంచి ప్రశస్థముయినశుద్ధిచేసి వడపోసిన తేనె యరవీసెడు పంచదార వీసెడును దెచ్చి పంచదారను పాకమునుబట్టి యందుతేనెబోసి యాపాకమును తిరుగ వడపోసి తిరుగ పొయిమీదనుంచి పైనుల్లపుకొమ్ములను చేర్చి తీగెపాకముగ వండి దించి యందు పచ్చకర్పూరము తు 1 కుంకుమపువ్వు తు 1 పన్నీటితోనూరి యందు చేర్చి జాడిలోభద్రపఱచి పూటకొకతులము సేవించిన పైత్యకాకలు, మేహకారకములు, అజీర్ణము, మలబద్ధము, అరుచి, నోటిరోగములు మొదలగు ననేకవ్యాధులను కుదురుపఱచును.

---

49. అమలక్యాదిరసాయనము.

బాగుగాముదిరిన నారలేని పెద్దయుసిరికపండ్లను దెబ్బలుతగులకుండ చిక్కములతోగోసిదించి కలసినవిదెచ్చి 4-5 యీతముండ్లను కుంచెగాకట్టి యాకుంచెతో కాయలనుచుట్టును గుచ్చి పిమ్మట సున్నపుతేటలో మూడుదినములు నానించి తీసి మంచినీళ్లతో కాయలను బాగుగ శుద్ధి కడిగి యొకకుండలోనుంచి పొయిమీదబెట్టి సన్నముగమంటవేయుచు నీరు యిగిరినపిమ్మట దీసి కొంచెము ఆవునేతిలో నులివేపుడుగ వేయించి కాయలను నేతిజిడ్డులేకుండ వస్త్రముతో బాగుగతుడిచి కాయలతూనికకు రెండురెట్లు చీనాచక్కెరను లేహ్యపాకముగకాచి దించి భద్రపఱచి 1, 2, 3 దినములకు వెనుక పాకమువిరిగి నీరయినయెడల కాయలనుదీసి పాకమునకు మరల కొంచెము చక్కెరనుచేర్చి పాకమువచ్చినపిమ్మట కాయలను చేర్చవలెను. ఈవిధముగ పాకము విరుగుచుండినపుడు 3, 4 సారులు కాచుచుండిన ప్రశస్థముగ గట్టిపడును. అట్టిదానిని పూటకు 3, 4 కాయలుకూడ దినవచ్చును.

గుణము — హృదయము మెదడు అన్నకోశములను బలపఱచును. ఒడలికి బలమిచ్చును. శరీరారోగ్యము జీర్ణశక్తి భోగశక్తియు అధికమగును. మలబద్ధరోగము హరించును. పథ్యంలేదు,

50. సిద్ధరసార్ణవ రసాయనము.

వట్టివేరు కురువేరు ఆకుపత్రి చెంగల్వకోష్టు ఉసిరికయొలుపు నేలతాడిగడ్డలు రేణుకలు దాళిమపండు కుంకుమపువ్వు నాగకేసరాలు తామరపూవులలోని కేసరములు హారతికర్పూరము చందనము రక్తచందనము త్రికటుకములు ఇప్పపువ్వు నరిషేలాలు పెన్నేరుగడ్డ పిల్లిపీచర చిరుపల్లేరుకాయలు కర్కాటకశృంగి జాజిముగ్గలు తక్కోలపుట్లును సమభాగములు యిన్నిటికి రెండురెట్లు తిప్పసత్తును ప్రత్యేకములుగ చూర్ణించి మొత్తము చూర్ణములన్నిటియొత్తు పంచదారయు చక్కెరకు సమము నేయియు నేతికి సమము తేనెయు దెచ్చి పంచదార పాకముబట్టి పైచూర్ణములనుచేర్చి లేహ్యపక్వముగ వండి నేయియు తేనెయు చేర్చి లెస్సగ కలియబెట్టి రజితపాత్రయునగాని గాజుపాత్రమునగాని చేర్చి పదిలపర్చవలెను. అందు అభ్రకసింధూరము రజితసింధూరము ఆయా సిందూరములను దినుసుకొకతులమువంతున చేర్చి ప్రాతఃకాలమునమాత్రము కర్షప్రమాణము సేవించిన క్షయ రక్తపైత్యము కాళ్ళుమంటుట బలహీనత అసృగ్దరము మూత్రాఘాతము మూత్రరోధము మూత్రకృచ్ఛ్రము వాతకుండలి ప్రమేహము హలీమికము సర్వాంగతాపము రక్తస్రావరోగము మొదలగు ననేకరోగముల హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

51. యోగరాజగుగ్గులులేహ్యము.

పిప్పళ్ళు, మోడి, చెవ్యము, చిత్రమూలము, సొంఠి, విషబొద్ది, వాయువిడంగములు, కొడిశపాలవిత్తులు, వేయించినయింగువ, గంటుభారంగి, వస, తెల్లనాలు, అతివస, జాజికాయ, జీలకర్ర, రేణుకలు, గజపిప్పలి, ఓమము, కటుకరోహిణి, చాగదుంప లేక మట్ట ఇటుల వీటిని చూర్ణించి సమభాగములు తూచియుంచి యిన్నిటికి రెండురెట్లు త్రిఫలచూర్ణము అన్నిటికి సమము శుద్ధిచేసిన దేవదారుగుగ్గిలచూర్ణమును కలిపి

తేనెతో లేహ్యపాకమువచ్చువరకు మర్దించి తానికాయప్రమాణము మాత్రలుచేసి నాలుగు మండలములు (160 దినములు) రెండుపూటల సేవించిన అర్శస్సు వాతగుల్మము పాండువు వాపు అరుచి నాభిశూల ఉదావర్తము ప్రమేహము రక్తవాతము కుష్టువు క్షయ అపస్మారము హృద్రోగము గ్రహణి అగ్నిమాంద్యము శ్వాస దగ్గు భగందరము ముదిమి శుక్రదోషము యోనిదోషము స్వరదోషము మొదలగు సర్వదోషములను నివారణమగును మరియు దీనిని చిన్నమెత్తు సిందూరము పావుసేరు నక్కపిట్టాకురసము తులము మిరియాలపొడి యీ అనుపానములతో నిచ్చినను దొమ్మదోలుగడ్డలరసముసోలడు మిరియాలచూర్ణము తు 1 చిన్నమెత్తుసిందూరమును చేర్చి యిచ్చినను నాలుగుమాసములకు భగందరాలు మానును. ఈలేహ్యయోగములో వ్రాసినప్రకారము సేవించిన యోగమునవ్రాయబడిన గుణములను నంజు వాపు మొదలగునవియు మానును.

పత్యం—కందిపప్పు బీరకాయ పొట్లకాయ చింతపొట్టు మేకమాంసము కందికట్టు నక్కదోసకాయ దోసవరుగు బుడమవరుగు పాతచింతకాయపచ్చడి పాతనిమ్మకాయ పాతదబ్బకాయ ఆవుమజ్జిగ కొంచెము నెయ్యి నేతిపోగుపు మెంతిమజ్జిగ కంద మొదలగువాటిని దినవచ్చును. నంజురోగులు గోధుమరొట్టె పాలునుగూడ పుచ్చుకొనవచ్చును. యీపైనుదహరించబడిన వస్తువులు తప్పయితరపదార్థములు దినకూడదు సంగమము కూడదు స్నానమెప్పుడైన చేయవచ్చును. (వై॥ చి॥ 695. పుట.)

52. మధుస్నుహీలేహ్యము.

త్రిఫలములు త్రికటుకములు త్రిజాతకములు ఓమం కురాసానియోమం చిత్రమూలము జీలకర్ర దుంపరాస్న, భారంగి, పిప్పళ్లు, చెవ్యము, ధనియాలు మెంతులు, నల్లజీలకర్ర, జటామాంసి, కోష్టు, వట్టివేళ్లు, సుగంధపాలపాట్లు, నేలతాడిగడ్డలు పెన్నేరుగడ్డలు, యివిప్రత్యేకమొక కర్షము వంతున చేర్చి చూర్ణించి యిన్నిటికిసమము పిరంగిచెక్క చూర్ణమును చేర్చి 30 పలముల చక్కెరను పాకముబెట్టి యాపాకమున పైచూర్ణములను చేర్చికలిపి 16 పలముల ఆవునేయిబోసి పాకముగవండి 16 పలముల

తేనెనుబోసికలిపి ప్రాతఃకర్షముపంతు సేవించిన మేహపైత్యవాతములు, కుష్టువు, గుల్మము శూలలును నశింపచేయుటయుగాక సప్తధాతువృద్ధియు, దీపనము కాంతియునిచ్చును ఇచ్ఛాపథ్యం వై॥ చి॥ 409వపుట.

53. శైలూషాదిలేహ్యము.

మారేడువేళ్లు ఇష్టిమధురము ద్రాక్షపండు యివిప్రత్యేకము 20 పలములు నలగగొట్టి యొకభాండములో రెండుతూములు (9పక్కాసేర్లు) నీళ్లుపోసి యందుపైవేళ్లు వగయిరాలనుచేర్చి ఎనిమిదవభాగము మిగులునట్లు కషాయమునుకాచి వడియకట్టి దానిలో ఆవునెయ్యి 2 ప్రస్థములు (160 రూపాయలయెత్తు) ఆవుసేయి కలకండ 2 ప్రస్థములును చేర్చి మందాగ్ని పక్వముగవండి యింగువమంచిగంధము రక్తచందనము ధనియాలు లవంగాలు నాగకేసర్లాలు కచ్చూరాలు ఆకుపత్రి ఇష్టిమధుకము జాజికాయ త్రికటుకములు ద్రాక్షు ఖర్జూరము దుంపరాస్న భారంగి మంజిష్ఠ సుగంధపాల త్రిఫలములు బూరుగబంక తక్కోలములు కురువేరు వట్టివేళ్లు యివియన్నియు ప్రత్యేకముక చూర్ణించివస్త్రగాలితముచేసినచూర్ణములు దినుసును రెండుపలములవంతున పైపాకమునచేర్చి కలియబెట్టదించి ఒకప్రస్థము తేనెబోసి కలిపి పదిలపరచి ప్రాతఃకాలమున కర్షపరిమాణము సేవించిన రక్తమేహము సురామేహము యిక్షుమేహము మధుమేహము సికతామేహము సర్పిమేహము మొదలగువింశతి మేహములును మేహమువలన జనించెడితాపము ప్రదరము రక్తపయిత్యము బుతుశూన్యత బుతుశూల కరపాదతాపము త్రిదోషములు పిటికములు గ్రంధులు వాతమేహతాపము దప్పి కంఠముయెండుట హృదయతాపము పాదశోష కాస శ్వాసకఫోద్రేకము మూర్ఛ విభ్రమి వింశతిక్షయలు నాలుక నోరు యెండుట ఇవి యన్నియు నివారణమగును. సందేహములేదు ఇదిఅశ్వనీదేవతలచే నిర్మింపబడినది. (వై॥చి॥ 409వపుట.)

54. ఆమలకహల్వ.

విత్తులుతీసిన ఉసిరికయెలుప్పు శే 5 ॥ అనగా వీసెడు, దీనిని మెత్తగ చూర్ణించి చెరకురసముతో 40 మర్దనలు చేయవలెను. ముద్దపాకమువచ్చినతరువాత కలకండ అరవీసె, పల్ల (పట్టు) తేనె అరవీసె, ఆవునెయ్యి అరవీసె (30 రూపాయిలయెత్తు), ఖర్జూరపు కాయలు పంపు (15 తులములు), కిసిమిసిపండు పంపు, బాదంపప్పు వీటినినానబెట్టి పైతోలునూడదీసి నేతితో వేయించవలెను. పిమ్మట కలకండనుచూర్ణించి పాకమునుబట్టి యందు పై వస్తువులనుచేర్చి తేనెయు నేయియుబోసి కలియబెట్టిదించి చల్లారిన పిదప జాడీలోచేర్చి యుంచవలెను. ప్రాతకుతులము.

గుణము: పైత్యకాకలు, ఉన్మాదములు, విరేచనబద్ధము, పైత్యవికారములు మొదలగురోగములు హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

55. పిప్పల్యాదిరసాయనము.

శుద్ధిచేసిన సన్నపిప్పళ్ళు 5 పలములు, అడ్డసరపువేళ్ళు 2 పలములు, నాగుదోస వేళ్ళు 2 పలములు, గుఘ్ఘపువేళ్ళు 2 పలములు, చిత్రమూలము 1 పలము, శొంఠిపలము మిరియాలుపలము, తాళిసపత్రిపలము, చెంగల్వకోష్టు పలము, దనియాలుపలము, జీలకర్ర పలము, అతిమధురంపలము, సన్నరాష్ట్న పలము, లవంగాలుపలము, జాజికాయ, జాపత్రి, యాలకులు, దాలిచిన యివిసెనమునకు ముప్పావుతులము. యీదినుసులు వేయించవలసిన వాటిని వేచియు యెండించవలసినవాటి నెండించియు చూర్ణించి వస్త్రగాలితము చేసి క్రమప్రకారముతూచి యన్నియుయేకముచేసి చీనాచక్కెర 10 పలములు, ఆవుపాలు రెండు శేర్లును చట్టిలోపోసికాచి పాకమువచ్చునపుడు చూర్ణములను చేర్చి కలిపి యందు తేనె 2 సేర్లును, నేయి 1. సేరునుబోసి రసాయనపాకముగ వండించి ప్రాతమునెల్లికాయ ప్రమాణము (ఉసరికాయ) 40 దినములు సేవించేది.

గుణము; వాతపిత్తక్షయలు, మేహక్షయలు, పాండుక్షయలు, రక్తక్షయలు, జ్వరమునకలుగు దగ్గులు, కఫక్షయలు, ప్రబ్బసములు మొదలగునవి హరించును. పథ్యం పుగాకు మొదలగు మైకపదార్థములు కూడదు.

56. మహాచించాదిలేహ్యము.

చింతాకు 160 పలములు, యినుపర్గాపొడి, చిత్రమూలము, యివిదినుసుకు 50 పలములు, అల్లము, దేవదారు, గలిజేరు, చిరుబొద్దివేరు యివిదినుసుకు 25 పలములు, వెంపలివేరు, కొతిమెర్లు, కొడిసెచెక్క, దాక్షపండు యివిదినుసుకు 16 ॥ పలములు, చెవ్యము 4 పలములు, పిప్పలిమూలము 4 పలములు, యిన్నిటికి నాలుగురెట్లు అనగా వైద్యసంప్రదాయప్రకారము ముప్పందుము. (19 పక్కాసేర్లు) నీళ్ళుపోసి నాల్గవపాలు మిగులునట్లు కషాయమునుకాచి దడియకట్టి యందు 100 పలముల చెఱకుబెల్లమును కలిపి తిరుగవడపోసి యందు చింతాకురసము 4 పక్కాసేర్లు, మాదీఫలరసము 4 పక్కాసేర్లునుపోసి లేహ్యపాకముగవండి యందువాయువిడంగాలు, త్రికటుకములు, జీలకర్ర, కచూరాలు, యాలకులు, దాలిచిని, తాళిసపత్రి వీటిచూర్ణములు దినుసుకుపలముచొ॥ మాండూరము 2 పలములు, లోహభస్మము 3 పలములనుచేర్చి బాగుగాకలియబెట్టి దించి పిసాంగశీతలమున 4 సేర్లతేనెకలిపి ప్రాతఃసతులమువంతున రెండువేళల 40 దినములు సేవించిన ముదిరినపాండువులును శోభలును యింకనిట్టికష్టసాధ్యమగు ననేకరోగములు హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

57 సీమనక్కెరుపండ్లలేహ్యము.

సీమనక్కెరుపండ్లు 10 పలములు, పక్కాసేరున్నర నీళ్ళలోవైచి యుడికించి మూటరెండుపాళ్ళు మిగులువరకు కాచిదించి చేతితోపిసికి వడియకట్టి చల్లదుంపరసము 4 పలములు, సూర్యకాంతాకుచూర్ణము 2 పలములు, నేలతాడిదుంపచూర్ణము 2 పల

ములు, సీమసీరుబొబ్బిలివిత్తుల చూర్ణము 2 పలములు, రత్నపురుషసమూల చూర్ణము 2 పలములును సిద్ధపరచి కాచి పైకషాయమున 10 పలముల తేనె నాయుచల్లగడ్డలరసము నుచేర్చి కాచి పాకము గావచ్చునపుడు పైచూర్ణములనుబోసి కలిపి లేహ్యముగనుండి భద్రపఱచి పూటకుతులమెత్తు రెండువేళలసేవించిన సంభోగశక్తియు వీర్యవృద్ధియుగలుగును.

---

58. శుంఠ్యాదిలేహ్యము.

గోధుమనూక 12 భాగములు, ఆవునెయ్యి 6 భాగములు, పన్నీరు 10 భాగములు, పంచదార 17 భాగములు, కుంకుమపువ్వు అర్ధభాగము, శొంఠి 2 భాగములు నూరినబాదంపప్పుముద్ద 3 భాగములు.

గోధుమనూకను నేతితోవేయించి యుంచవలెను. పన్నీటితో పంచదారపాకము బట్టి లేహ్యపాకమువచ్చునపుడు పైవస్తువులనుచేర్చి కలియబెట్టిదించి భద్రపరచి పూటకు తులముపుచ్చుకొనిన తగినవేడిచేసి అజీర్ణాంగులుతొలగి శైత్యముచేగలిగిన ధాతునష్టము చేలిగిన ధాతునష్టమునివారణమై యధికముగ భోగశక్తిగలుగును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

59. ఖర్జూరాదిలేహ్యము.

కొబ్బరికోరు 8 భాగములు, బాదంపప్పు, 4భాగములు, విత్తులు, తీసినఖర్జూరపుకాయలు 4 భాగములు తెల్లగసగసాలు 16 భాగములు ఈపదార్థములు రాత్రి మంచినీళ్ళలో నానవేసి మరుచటియుదయమున దించియు, నూరియట్టి పాలును తీసివడియకట్టి యందు 20 భాగములు పంచదారనుచేర్చి లేహ్యపాకముగ వండి యందు వలసినంత పన్నీరును బోసి పూటకు రెండుతులములవంతున సేవించిన మూత్రనాళములోని వ్రణములను మాన్పుటయే గాక దేహమునను కాంతియు ధాతువృద్ధియుగలిగించును పథ్యంలేదు.

60. ఖర్జూరాదిపుటలేహ్యము.

వలసినన్ని ప్రశస్తమైన ఖర్జూరపుకాయలను దెచ్చి లోపలివిత్తులను దీసివైచి ప్రశస్తమైన గవ్వపలుకుసామ్రాణి మెత్తగచూర్ణించి ప్రతికాయయందును కూరి పైడిప్పలను మూసి దారముతోకట్టి యాకాయల నొకపిడతలోపేర్చి యందు నిండుగ తేనెపోసి పొయిమీదనుంచి యొకగడియ మందాగ్నిని వండి పిమ్మటదించి సాంగళీతలము పిడతను ప్రమితతో మూసి వాసినగట్టి భూపుటమిడవలయును. 40 దినములైన పిదప దీసి పూటకొకటి గాని రెండుగాని భక్షించిన నపుంసకునికి ప్రబలమైన పుంస్త్వమును అత్యంతవీర్యవృద్ధియు, పలచనైన వీర్యము గట్టిపడుచుటయు, యందుసంతానకారణములగు మూలములుండుటయు గలిగించును. గొడ్రాలిప్పు సేవించిన నమోఘముగ సంతానము గలుగును పథ్యంలేదు. సేవించునంతకాలము సంగమము కూడదు.

---

61. అర్జునాదిలేహ్యము.

తెల్లమద్దిచెట్టు పట్టనుదెచ్చి యెండించి. రోటను బాగుగ దంచి వస్త్రగాలితము చేసినది, 60 తులములు రెండుసేర్ల ఆవుపాలలోబోసి యందొకవీసెడు కలకండచూర్ణమును కలిపి పొయిమీద నుంచిమందాగ్నినిలేహ్యపాకముగవండి పాకమువచ్చుసమయమున దాల్చిని, యాలకులు తమాలపత్రి నాగేశ్వరాలు, లవంగాలు జాజికాయ, తుంగముస్తలు తవాక్షీరి, దనియాలు శొంఠిపిప్పళ్ళు, మిరియాలు, చలవమిరియాలు, పెన్నేరు, బాలహరములు, లోహభస్మము, ముత్యభస్మమును సమములుగ చూర్ణించి చేర్చి కలియబెట్టి దించి భద్రపఱచి నెలదినములు భూపుటమిడి పిదప పూటకరతులము మొదలు తులమువరకు సేవించిన హృద్రోగము, క్షయకాస, శ్వాసశరోవికారములు, శోషవాతరోగములు ఎక్కిళ్ళు వింశతి మేహములను నివారణమగును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

62. మహాతిక్తసురాద్రిదిలేహ్యము.

నేలములకవేళ్ళు 10 పలములు పంచకోలములు 5 పలములు మోడి 24 పలములు గంటుబారంగి తు 08 దుంపరాష్ట్ర అరితులం, కరక్కాయబెరడు 10 పలములు వీటినొక భాండమున చేర్చి రెండుసేర్లనీళ్ళుపోసి నాల్గవభాగము మిగులునట్లు కషాయమును కాచి లోపలిపిప్పిని దీసి సారమైచి యందు అడ్డసరపురసము గుంటకలగరరసము వావిలాకు రసము ములుగోరింటాకురసము నేలములకసమూలరసము దినుసుకు 6 తులములవంతున బోసి, ఆవుపంచితము మేకపంచితములను గూడ దినుసుకు 10 తులములవంతునబోసియు పాతబెల్లము 10 పలములను చేర్చియు పాకముగవండి యందు త్రికటుకములు, త్రిఫలములు మోడి చాతుర్జాతకములు సైంధలవణము యవాక్షారము సర్జక్షారము పంచలవణము పొంగించిన వెలిగారము పెర్చినయింగువయు దినుసుకొక్కొక పావుతులమునంతునచేర్చి లేహ్యపక్వముగ వండిదించి పదిలపరచి పూటకు అరతులమువంతున సేవించిన వుబ్బులు మొదలగు ననేక రోగములు హరించును. పథ్యంకోగానుసారము.

---

63. లఘుత్రిఫలాదిలేహ్యము.

పసపువన్నెకరక్కాయబెరడు, సూరతుకరక్కాయబెరడు కర్కాటకశృంగి, కరక్కాయపువ్వు వీటిచూర్ణము దినుసుకు తు 2 తానికాయబెరడు పుసిరికవొలుపు, నేలవుసిరిక సమూలము చూర్ణములు దినుసుకు తు08 లు, బాగుగ కాచి నురుగు వగైరాలనుతీసిన శుభ్రమైనతేనె 8 పలములు, బాదంచమురు 2 పలములును సంగ్రహించి యుంచి, చూర్ణములన్నియు నేకముచేసి బాదంచమురును కొద్దికొద్దిగపోయుచు బాగుగకలిపి పిదప తేనెబోసి చేతితోలెస్సగ మర్దించి యుంచుకొనవలెను. రెండువరహాల యెత్తు మొదలు అయిదువరహాల యెత్తువరకును వారివారిశరీరతత్వము ననుసరించి మ్రింగ

గలిగినంతలేసి వుండలు 2, 3 చేసి తెల్లవారుజామున అనగా రాత్రిమూడుగంటలప్పుడు పుచ్చుకొనవలెను. ఒకటి రెండుసారులు విరేచనమగును.

పథ్యము: వాయుపదార్థములును మిక్కిలి నీరుగలపదార్థములును పనికిరావు. ఈవిధమున 7 వ దినము లుదయమునమాత్రము భక్షించవలెను.

గుణము: తలమెదడులోనుండు మూతువెయునైన అశుద్ధద్రవ్యములను హరించును. మూలుగుకును అన్నాశయమునకును బలముచేయును. అన్నాశయమునందలి దుర్మలములను తొలగించి దానిని శుభ్రపరచును. అనేకదినములనుండి యుండు పీనస మొదలగు శిరోరోగములను బరిమార్చును.

---

64. గోశ్రేణిత్రిఫలాదిలేహ్యము.

కాడలు యీనెలు మొదలగువాని పరిహరించిన సూరతు నేలతంగేడు, పసపువన్నె కరక్కాయబెరడు, పాలతోశుద్ధిచేసిన సీమయుసిరకపలుగును దినుసుకు 1 పలము, సూరతుకరక్కాయపెచ్చులు అరపావరకపలం, రేవల్చిన్ని | అరపావరకపలం, వీటినన్నిటినిచేర్చి రోటిలోబాగుగదంచి వస్త్రగాలితముచేసి, శుద్ధిచేసినతేనె 25 పలములు, తేనెకొద్దిగ పోయుచు పైచూర్ణములను మర్దించవలెను. మాత్రఅరపరకయెత్తు, ఉదయమున మాత్రము భక్షించేది.

గుణము: వేడివలనగలుగు దగ్గు, పాముతీట, గజ్జి, కరపాణి, గ్రంధిమొదలగు చర్మవ్యాధులను పోగొట్టును.

---

65. కరక్కాయ మురబ్బా.

బాగుగ[illegible]దబారిన పచ్చికరక్కాయలు దొంకిన శోష్ఠతగును లేపన్నయుండిన [illegible]దగల పెద్దకరక్కాయలు యేరవలసినన్ని తీసి 13 దినములు శుద్ధజలములో నానవేసి

యేరోజునీళ్ళు మరుగుడుపారబోసి నాల్గవదినమున శుభ్రముగకడిగి వెదురుసూదులతో కాయలను రంధ్రములుపొడిచియుంచి చీనాపంచదారను తీగపాకముగ కాచి యందుపై కరక్కాయలనుచేర్చి కర్రితోకలుపుచు లేహ్యపాకము వచ్చువరకువండించి భద్రపఱచవలెను. పూటకొకకాయను ప్రాతఃకాలమున మాత్రము సేవించుచుండిన విరేచనము చేయును. హృదయమునకు బలమిచ్చును. వాతమును హరించును. ఒడలికిబలమిచ్చును

---

66. నారికేళాదిలేహ్యము.

కొబ్బరికాయలోనినీరు తు 5, చెఱకురసము తు 5, తియ్యగుమ్మడుపండురసము తు 5, రేగుఆకురసము తు 5, ఈతదుంపరసము తు 10, ఉసిరికాయలరసము తు 5, అరటిదుంపరసము తు 5, తామరతూండ్లరసము తు 5, ఎర్రకలువగడ్డలరసము తు 5, ఈరసములొకకడవలోబోసి నాల్గవంతు మిగులునట్లు కషాయమునుకాచి యందొకవీసెడుబెల్లమునుచేర్చి పాకమునుబట్టి, అంగుయాలకులు, ఆకుపత్రి, నాగకేసరాలు, లవంగాలు, తక్కోలఫల్లు, యిష్టిమధుకం, వట్టివేళ్ళు, కురువేరు, మంచిగంధం, జటామాంసి, గ్రంథితగరం, తివాకురి, త్రికటుకములు, జాజికాయ, జాపత్రి, వాయువిడంగాలు యీదినుసులు దినుసుకు తులమున్నరచొప్పున చూర్ణములనుచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి చల్లార్చి రెండ్లుసేర్లనేయిపోయుచు, తేనెయుబోసికలిపి ధాన్యరాశిపైనుంచి రేపుమాపు డబ్బెత్తువంతున సేవించుచుండినవి శంతిమేహములును వింశతిపైత్యములును చీగరోగములు మొదలగునవి నివారణమగును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

67. మదనకామేశ్వరం.

అభ్రకం, తుంగముస్తలు, తుమ్మగింజలు, చెంగల్వకోష్టు, పెన్నేరు, తిప్పసత్తు, కూసుమబుసము, బూరుగుబంక, నేలగుమ్మడు, నేలతాడి, పిన్నపల్లేరు, గొబ్బివిత్తులు, అర

టిదుంప, పిల్లితేగలు, కుంకుసానియోమం, మినుములు, నూవులు, ధనియాలు, ఇష్టిమధుకం, నాగముత్తవపులగం, కస్తూరా, యిప్పపువ్వు, జాజికాయ, సైంధవలవణం, గంటుభారంగి, కర్కటశృంగి, శొంఠి, పిప్పలి, మిరియాలు, జీలకర, చిత్రమూలం, యాలకులు, లవంగాలు, ఆకుపత్రి, నాగకేసరాలు, గలిజేరువేరు, గజపిప్పలి, అడ్డసరపువేరు చెక్క, బూరుగుచెక్క, త్రిఫలములు, పెద్దదూలగొండివిత్తులు, యీసమభాగాలు యిన్నిటియెత్తుగంజాయి, గంజాయికి రెండురెట్లుచీనాచక్కెర, చక్కెరలోసగము తేనె, తేనెతోసమము నెయ్యియు సేకరించి లేహ్యమును వండవలెను. గాని దీనియనుభవము మాత్రము నాకులేదు. పాఠకులపేక్షింతురనిమాత్రి మీయోగమిందు పొందుపఱచితిని.

---

68. ధాత్రీఫలరసాయనము.

ప్రశస్తమైన యుసిరికపండ్లరసము తు 60, తియ్యగుమ్మడుపండురసము తు 60, నల్లఅరటిపండ్లరసము తు 60, శతావరిపచ్చిగడ్డలరసము తు 60, గంగబొండపు టెంకాయజలము తు 60, ములుగోరింటాకురసము తు 60, తిప్పతీగెరసము తు 60, చెఱకురసము తు 60, పొన్నగంటిసమూలరసము తు 60, అంతరతామరసము తు 60, ఆవుపాలు తు 60 లును ఒకబానలోపోసి ఒకప్రస్థము నేయిచేర్చి లేహ్యపక్వముగవండి యందువట్టివేరు, కురువేరు, మంచిగంధము, మంజిష్ట, కోష్టు, గ్రంథితగరము, యేలకులు, లవంగాలు, గూఢపాల, సుగంధపాల, చలవమిరియాలు, యిష్టిమధుకము, తక్కోలములు, వీటెనిప్రత్యేకముచూర్ణించిన చూర్ణము దినుసుకు తు 15 లచొ॥ పంచదార తు 60 లను చేర్చి లేహ్యపాకముగ పచనమునుదిర్చి జాడీలలోభద్రపఱచి పూటకు 1, 2, 3 తులములు సేవించిన సోమరోగము, మూత్రకృచ్ఛ్రము, శరీరతాపము, కుసుమరోగము మొదలగు అసాధ్యరోగములు హరించును. శుష్కశరీరులు సేవించిన బలుపుచెందురు. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

69. చేమపుచ్చకాయలేహ్యము.

బాగుగముదిరి పండిన చేమపుచ్చకాయ (మేటిపుచ్చకాయ) 10 భాగములు. ఈకాయలను దెచ్చి ముక్కలుగాతరిగి యెండబెట్టవలెను. అట్టిముక్కలు 10 భాగములు. నేయి బాగుగ మరగించి పైముక్కలను వేయించి యుంచుకొనవలెను. లవంగాలు యేలకులు జాజికాయ జాపత్రి సోపు చలవమిరియాలు వీటిచూర్ణములు దినుసుకు రెండేసిభాగములును పంచదార 20 భాగములు తేనె 20 భాగములు నెయ్యి 20 భాగములును దెచ్చి పంచదారయు తేనెయు కలిపి పాకముబట్టి యందుపై ముక్కలును చూర్ణములును చేర్చి లేహ్యపాకముగానుండి మిగిలిననేయిబోసి కలియబెట్టి జాడీలలో భద్రపరచవలెను. పూటకు 1, 2 తులములు మ్రింగవచ్చును.

గుణము: మహోదరములు, పరిణామశూలలు, పాండువులు, ఊదరపోట్లు, సూతికావాయువులు, అజీర్ణమలబద్ధము మొదలగునవి హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

---

70. గంధకరసాయనము.

నెల్లికాయగంధకమును మేకపాలతో పాతాళయంత్రమున శుద్ధిచేసి చూర్ణించి యెండించి, చెఱకురసము తిప్పతీగెరసములచే వేరువేరుగ శుద్ధులనుచేసి యెండించి తిరుగ పల్లేరుసమూలరసము నేలతాడిగడ్డలరసములచేతనున్ను అతిమధురము చెంగలికోష్టు వీటి కషాయములచేతనున్ను గుంటకలగరాకు రసము, కడిమిచెక్కరసము, మొగలిచన్నుల రసములచే ప్రత్యేకముగ శుద్ధులనుచేసి పిమ్మట పిప్పళ్ళు మోడి, లవంగములు నాగకేసరాలు త్రిఫలములు త్రికటుకములు వాయువిడంగాలు వీటిచూర్ణములను గంధకచూర్ణమునకు సమాంశములుగ గలిపి చక్కెరగాని బెల్లముగాని గంధకమునకు సమము దానికి సమము నేయి నేతికి సమము తేనెయుచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి భద్రపరచి పూటకు

తులమువంతున రెండుపూటల 40 దినములు విడవక సేవించిన వాతజనిత గ్రంధిశూలలు అష్టాదశకుష్టులు చర్మరోగములు అశీతివాతములు వింశతిప్రమేహములు పదహారు మూత్రకృచ్ఛరోగములు మూత్రసారము మూత్రఘాతము మూఢగర్భము రాజవ్రణము గంధమాల మూలవ్యాధి భగంధరము, కపాలవ్రణము గర్భవ్రణము కర్ణాంతర్వ్రణము లింగజవ్రణము యోనివ్రణము తిమిరము దద్రుకుష్టము స్రావము మొదలగు ననేకరోగములు నివారణ మగును.

పథ్యము:—పుప్పు, కారము, పులుసు, ఆకుకూరలు, పప్పుపదార్థములు, స్త్రీసంగమము అశ్వాదుల నెక్కి తిరుగుట, దారినడుచుట, వీటిని వర్జించవలెను.

---

71. ఖర్జూరాదివీర్యవృద్ధిలేహ్యము.

కండకలిగి విత్తులుతీసిన ఖర్జూరపుకాయలు 15 పలములు ఆవుపాలు ముప్పావుపడి నిషాస్తా, శెనగపిండి యివి దినుసుకు 24 పలములు, బాదంపప్పు పిండిపప్పు చిల్కాజాపప్పు పిస్తాపప్పు అకరోటుపప్పు యివిదినుసుకు రెండుపలములు, తెల్లచక్కెర 25 పలములు నెయ్యి 15 పలములు.

చేయుక్రమములు:—ఖర్జూరపుకాయలు పాలతో మెత్తగ నుడికించి నూరి ముద్దచేయవలెను పిమ్మట నిషాస్తాను శెనగపిండిని మంగళములో అరవేపుడుగ వేయించి అందు ఖర్జూరమును చేర్చి పొరలించి నేతితో మాడిపోకుండ వేయించవలెను పిమ్మట చక్కెరను బాగుగ కాచి పాకముగా వచ్చునపుడు మీద సిద్ధపరచినదానిని చేర్చి మెత్తగ కలిపి పప్పు దినుసులను గూడ నూరి యందు చేర్చి కలియబెట్టి దించుకొనవలెను పూటకు తు 1॥ వరసంతున సేవించవలెను నిషాస్తాఅనగా గోధుమపిండిసత్తు పడి అనగా 120రూపాయిలయెత్తు.

గుణము. వీర్యమూటవలెయుండువారును వీర్యమందు పిత్తమపరిమితముగ జనించును మేహశాంతిజేయును కన్నులకు ఒడలికి బలమిచ్చును. మెదడుకు బలమిచ్చును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

72. ఇందీవరాదిలేహ్యము.

తిప్పతీగె 60 తులములు మెత్తగదంచి రసమును పిండియుంచి నల్లకల్వపూవుల రేకులు తు 4 లు గులాబీపూల రేకులు తు 4 లు చామంతిపూల రేకులు తు 4 లు పావు సేరు నీళ్ళతో మెత్తగనూరి వడియగట్టి పైరసములోబోసి యందు కలకండ 28 తులములను చేర్చి లేహ్యపాకముగ వండి సీసాలోపోసి కార్కు బిగియించియుంచి పూటకు తులమెత్తు సేవించిన విషమజ్వరములు జ్వరసంబంధమైన దగ్గులునుహరించును ఇచ్ఛాపథ్యం.

73. అనాసలేహ్యము.

బాగుగపండిన అనాసపండునుదెచ్చి పైబెరడును లోపలికాడను విత్తులనుతొలగించి సన్నముగచెక్కిన చెక్కు అరవీసెడు చీనాచక్కెర ఆవీసెడు పన్నీరు తు15 లు

చేయుక్రమము:— చెక్కినముక్కలను ఒకవెండిగిన్నెలో గాని పింగాణిలోగాని చేర్చియందు కొంచెము పన్నీరును పంచదారను చల్లుచుండవలెను ఇట్లు 4 గంటలుంచి మిగిలిన పంచదారను పాకముబట్టి పైముక్కలను చేర్చి లేహ్యపాకముగవండి యందు యాలకులు లవంగాలు చలవమిరియాలు పచ్చకర్పూరము కుంకుమపూవు దినుసుకు పావుతులమువంతున చూర్ణించి చేర్చిదించి భద్రపరచవలెను. పూటకుతులమెత్తు మించుచుండిన నిక్కాకలు దాహమును హరించును కలేజా గుండె వీనియందలి యుడుకును తగ్గించును. మూత్రమును జారీచేయును.

74. వీర్యవృద్ధిలేహ్యము. గ్రంథాంతరే.

ఇక్షుర గోక్షుర బీజం ముసలీశతావరీకామ్లవిసారం ఘృతమధుశర్కరపయసాం దిక్తం శతపదనారీంగమతే ధృవమ్॥ టీక ॥ గొబ్బివిత్తులు పల్లేరుకాయలు దూలగొండి

విత్తులు నేలతాడి విల్లితేగలు బూరుగజిగట యివిసమభాగములు యిన్నిటికి ద్విగుణ పంచదార పంచదారలో సగంనెయ్యి నేతికిసగము తేనె పాలతోవంట చేయువిధము

దినుసులు 6 తులములైన పంచదార తు12లు నెయి తు6లు తేనె తు3లు అరసోలెడుపాలలో పంచదారనుచేర్చి పాకమునుబట్టి యందుపైదినుసుల చూర్ణములనుచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి నేయియు తేనెయుబోసి కలియబెట్టి దించి సీసాలో భద్రపఱచి పూటకు 1 తులమెత్తు సేవించిన శతనారీసంగమును చేయగల బలమిచ్చును అధమపక్షమొక నెలదినములు సేవించవలెను. పాలు మధురపదార్థములు భుజించవలెను సేవించు దినములలో సంగమముకూడదు.

75. మహాబిల్వాదిలేహ్యము.

పైబెరడు తీసినమారేడు వేరుచక్క తు 300లు నేలగుమ్మడుగడ్డ తు 150లు గూడపాలవేరు తు 75లు కూతురుబుడము భూతులసి తెల్లవుప్పి నేలతాడిగడ్డలు చిట్టాముట్టి పెరాముట్టి దురదగొండి కలిగొట్టు పిల్లిపీచర ములక వాకుడు అడ్డసరము నెట్టివేరు తిప్పతీగె త్రిఫలములు మానిపసపు టెంకాయ బోళము దుంపరాష్ట్ర ములువెంపలి పొన్నగంటి చవ్యము పర్పాటకము తామరతేగలు పెలాలు కొండపిండివేరు తక్కోడు చిత్రమూలము కలువగడ్డలు తుంగముస్తలు దేవదారు వెలగవేరు మంచిగంధపుచక్క పెన్నేరుగడ్డ మోడి గరికె పిల్లిగడ్డలు చిట్టివేరు మనుబాలవేరు పచ్చపెసరవేళ్లు గొవ్వన గొర్రెపిండివేరు తపసిచెక్క (అవిశెచెక్క) నేలయుసిరిక ధనియాలు వరియిగుళ్లు యివి దినుసుకు తు60లు వంతునదంచి పదిద్రోణముల నీళ్లయందుంచి అష్టభాగావశేషముగ కాచివడపోసి యాకషాయమందుతు300ల పాతబెల్లము కలిపి అల్లపురసము మాదీఫలరసము ఉసిరికపండ్లరసము చెఱకురసము దానిమ్మపండ్లరసము మంచినిమ్మపండ్లరసము వెలగపండ్లరసములు దినుసుకొక్కొక ప్రస్థమును తేనె తు150లు నెయ్యి తు35లును చేర్చి లేహ్యపాకముగవండి పాకము వచ్చునప్పుడు ఏలకులు లవంగపుచెక్క ఆకుపత్రి నాగకేసరాలు తాళిసపత్రి సజ్జీర ధనియాలు తుంగముస్తలు జటామాంసి మంచి

గంధపుచెక్క తక్కోలములు జీలకఱ్ఱ నల్లజీలకఱ్ఱ కోష్టు దుంపరాస్న వాయువిడంగాలు మంజిష్టలవంగాలు పద్మకేసరములు జాజికాయ జాపత్రి చిత్రిమూలము సైంధవలవణము శొంఠి వట్టివేరు కలువదుంపలు అతివసగుసము మోడి కర్పూరసిలాజితు ఇప్పపువ్వు ఓమం గంటుభారంగి చెంగల్వకోష్టు వెలిగారము దాల్చిన చవ్యము ఖర్జూరపుకాయలు తవాక్షిరి రేణుకలు యివిదినుసుకు తు60లు చొ॥ మిరియాలచూర్ణము 1 ప్రస్థము పిప్పలిచూర్ణము కుంకుమప్రమాణమును కుంకుమపువ్వు తు1 గోరోజనము తు1 కస్తూరి తు ౦।౯ ను చూర్ణించి పాకమునచేర్చి లేహ్యపక్వముగవండి దించి నేతి పసగల భాండమునునుంచి శాస్త్రోక్తముగ ధన్వంతరిని బూజించి ధన్వంతరి వైద్యభాగముల నొసంగి పిదప రెండువేళలయందు నిష్కప్రమాణము సేవించిన ఆమపిత్తము, అజీర్ణము, ఉదావర్తము, శోష, ఏకవింశతి మేహములు, అష్టగుల్మములు, ఆధ్మానవాయువులు, బుక్షిశూల, అతివాతములు, అంగదాహము, లింగదాహము, నేత్రదాహము, కరదాహము, పాదదాహము, శిరోభ్రమణము, వీటిని హరించుటయేగాక వీర్యవృద్ధియు సర్వధాతువులకు పుష్టియు గలుగజేయును. ఇది ధన్వంతరిచే నిర్మింపబడిన మహాబిల్వాది లేహ్యము. ఇచ్ఛాపథ్యము.

---

76. శిగ్రుపుష్పరసాయనము.

రెండుసేర్ల మునగపూవులు 4 సేర్ల ఆవుపాలలోవేసి నాల్గవవంతు మిగులునట్లు కాచి యందు నేలగుమ్ముడుదుంప రసము, అరటిపండ్లరసము, టెంకాయనీరు, నేలతాడిదుంపల రసములు దినుసుకు తు 30 లవంతున చేర్చి తు 36 ల పంచదార తు 15 ల ఆవునేయియు పోసి పక్వముగవండి యందు ద్రాక్షపండు, ఖర్జూరపుకాయలు, ఏలకులు లవంగాలు, గంజాయివిత్తులు, ఓమము, గసగసాలు, బాదంపప్పు, భూశర్కర, శొంఠి పిప్పళ్లు, మిరియాలు, చలవమిరియాలు, జాజికాయ, జాపత్రి, రావివిత్తులు, మర్రివిత్తులు నీరుగొబ్బివిత్తులు, మోదుగజిగురు, యివి దినుసుకు తులమువంతున చూర్ణములనుచేర్చి లేహ్యపక్వముగ వండిదించి చల్లారినవెనక తు 15 ల తేనెబోసి బాగుగకలిపి గాజుపా

త్రిలోనుంచి ప్రాతఃకాలమునమాత్రము అగతులము సేవించుచుండిన నిలువదిదినములకు సమస్తమేహములు మూత్రకృచ్ఛము, బహుమూత్రము, పిత్తమూత్రము లాదిగ నివారించి స్తంభనము, దేహపుష్టియు, వీర్యవృద్ధియు గలిగించును. ఇచ్ఛాపథ్యము.

---

77. మదనానబకాయలేహ్యము.

మదనానబకాయ (బొప్పాయికాయలు) దెచ్చి పైపెరడును లోపలివిత్తులను తొలగించి లోపలిపదార్థమును సన్నముగ చెక్కిన ముకలు వీ 1 ఆవునెయ్యి వీ ౦||౦ చీనాచక్కెర వీ 1 తేనె అరవీసెడు పైముకలను కొంచెము నేతితో దోరగవేయించి యుంచి సేరు ఆవుపాలలో చక్కెరను చేర్చి పాకముగ కాచి యందు పైముకలను బాదంపప్పు, ఖర్జూరపుకాయలు, సారపప్పు దినుసుకు తు 5 ల వంతునచేర్చి లేహ్యపాకముగ పచనమునదీర్చి దించి తేనెయు నేయియు బోసి బాగుగ కలియబెట్టి పదిలపఱచి పూటకు 2 తులములవంతున పిల్లలకు పాలులేని స్త్రీలు సేవించిన దేహపుష్టియు బలమును గలిగించి విశేషముగ పాలుగలిగించును. బాలింతలు తమపిల్లలను బాగుగ పోషింపగలుగుదురు. పథ్యంలేదు.

---

78. శతనారీకుంజరం.

పెన్నేరుగడ్డ, నూవులు, మినుములు, పిల్లిపెసర జేష్ఠ్యమధు, సమాంశములు నూవులు, మినుములు వేయించి చూర్ణించవలెను. [illegible] చూర్ణించవలెను. అన్నిటియెత్తు పంచదారను పాకముబట్టి యందు పైచూర్ణములు వేసి పంచదారలో నాల్గవవంతు నేయియు నేతికి [illegible] నూనె [illegible] లేహ్యపాకముగ వండి దించి యేడుదినములు పూటకు పలమెత్తు సేవించిన మహాబలవంతులగుదురు. [illegible] పాలు మినుప దార్థములు సేవించవలెను.

Vignana ... Library ... No. 20428

79. క్షీరపలాదిలేహ్యము.

పాలపండ్లు 2 శేర్లు చీనాపంచదార అరవీసెడు నెయ్యి తు 15 లు తేనెతు15లు యాలకులు తు 1 లవంగాలు తు 1 దాలిచిని తు 1 తిప్పసత్తు తు 1 తవాక్షీరి తు 1 ను దెచ్చియుంచి పాలపండ్లను బాగుగ నెండించి చూర్ణించి కొంచెము నేతితో నులివేపుడుగ వేయించి పంచదారను కొంచెమునీళ్ళతో తీగపాకముపట్టి యందు పైకాయలచూర్ణము దినుసుల చూర్ణములను పోసి లేహ్యపక్వముగ వండి నేయియు తేనెయు బోసి కలియబెట్టి దించి భద్రపరచి పూటకు తులమెత్తు దినిన దేహమందలి దుష్టనీటిని తొలగించి రక్తమును శుద్ధిపరచి బలమిచ్చును.

---

80. అగ్నిముఖలేహ్యము.

చిత్రమూలము, అతివస, వస, చెంగల్వకోష్టు, సౌవర్చలవణము, యింగువ, పిప్పళ్ళు, నేలములకవేళ్లు, గంటుభారంగి, ఓమము, శొంఠి, వాయువిడంగాలు, మిరియాలు, మోడి, గజపిప్పళ్లు, యవక్షారమును సమభాగములు చూర్ణించి మొత్తమునకు సమపాలు కరక్కాయచూర్ణము కరక్కాయచూర్ణమునకు సమము చీనాచక్కెరయు చక్కెరలో సగము నేయియు నేతికి సగము తేనెయు సంగ్రహించి నీటితో చక్కెరను పాకము బట్టి యందు పైదినుసులను నేయియు తేనెయు చేర్చి కలియబెట్టి దించి పూటకు మూడుమాడలెత్తు సేవించుచుండిన అనాహము ఊర్ధ్వావర్తము ఎక్కిళ్లు శ్వాసకాసలు హృద్రోగములును హరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం

81. అహిపతిలేహ్యము.

తెల్లతెగడచూర్ణము తు 24 లు ఉసిరికయొలుపు తు 6 లు లవంగాలు తు 1 యేలకులు తు 1 వాయువిడంగాలు తు 1 తాడికాయయొలుపు తు 1 కరకపెచ్చులు తు 1 మరాటీమొగ్గలు తు 1 దాలిచిన తు 1 మిరియాలు తు 1 దుంపరాష్న తు 1 తుంగముస్తలు తు 1 ఓమం తు 1 అక్కలకర్ర తు 1 తాళిసపత్రి తు 1 అనుపత్రి తు1 గంటుభారంగి తు 1 శొంఠి తు 1 పిప్పళ్ళు తు 1 ను బాగుగనెండించి చూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసిన చూర్ణముల మొత్తమునకు సమభాగము చీనాచక్కెరను పాకముబట్టి యందు పైచూర్ణములను పోసి తు 6 ల నేయియు బోసి బాగుగ కలియబెట్టి మూడువేళ్ళకువచ్చినంతయుండను సేవించిన మేహపైత్యశరీరులకు అనాహము అరుచి అగ్నిమాంద్యము, వాతము, గుల్మములు, పాండువు, కామెర్లు, శరీరమందలి యుబ్బు, జ్వరము, తాపము, క్రిమిరోగములు హరించును. పైచూర్ణములను వేరుగ భద్రపరచి శరీరానుకూలముగ మూడువ్రేళ్లకు వచ్చినంత చూర్ణమును వేడినీళ్ళతో త్రాగినను పైగుణములన్నియు కుదురును. పథ్యము మేహపైత్యశరీరులకు నెయ్యి మజ్జిగ యిగురుకూరలు వగయిరాలు తదితరులకు మజ్జిగ నెయ్యి చలిదివస్తువులును దినకూడదు, స్త్రీసంగమముభయలకును గూడదు.

---

82. నారికేళకుసుమలేహ్యము.

కొబ్బరిపూవులొకగెలవి తెచ్చి తగుపాటిపాలలో చేర్చి పాలు యిగురువరకు నుడికించి పూవులు మాడకుండదించి యెండించి చూర్ణించి చూర్ణమున కర్ధభాగము కలకండను కొంచెమునీరు విడచి పాకముబట్టి యందు యేలకులు, లవంగాలు, దాలిచిని, గంటుభారంగి తవాక్షీరి యివి దినుసుకు తులముచూర్ణముచొప్పున చేర్చి లేహ్యపాకముగ వండి పంచదారకర్ధభాగములుగా నేయియు తేనెయు బోసి బాగుగ కలియబెట్టి దించి కడవ

రిని తులము కుంకుమపువ్వును పన్నీటితోనూరి కలిపి యుంచవలెను, పూటకరతులము సేవించిన మేహప్రమేహములు, మేహకాకలు, కుసుమరోగములు, మొదలగునవి మానును. ఇచ్ఛాపథ్యం,

83. గంగరేగుపూల లేహ్యము.

గంగరేగుపూవులు 5 శేర్లు తెచ్చి శేరుపాలలో చేర్చి పాలు యిగురునంతవరకు మృద్వగ్నిని మాడిపోకుండ నుడికించి దించి తు 60 ల చీనాకలకండను చూర్ణించి కొంచెము నీరుపోసి పాకముగకాచి యందు పైముద్దనుచేర్చి లేహ్యపక్వముగ వండి యందు తు 15 ల నేయియు తు 15 ల తేనెయు బోసి కలియబెట్టి దించి జాడీలో పదిలపర్చవలెను. పూటకు తులమెత్తుసేవించిన వాతపైత్యశ్లేష్మములచే గలుగు వికారములను బోకార్చి విరేచనముజేయును. ఆమరోగమును గొట్టును. మూర్ఛలు, అపస్మారములు, జీర్ణజ్వరములను ఖండించును, చర్మరోగముల గెలుపొందును.

84. కమలకేసరరసాయనము.

తెల్లతామరరేకులనుగాని యెఱ్ఱతామరరేకులనుగాని శరదృతువునందు దెచ్చి యొకపింగాణిలోగాని గాజుపాత్రిలోగాని దినమునకు మూడుతులములుచేర్చి పైనొకతులము కలకండచూర్ణమును చల్లవలెను. రాత్రియంతయు మూతవేసి యుదయమున యెండలో నుంచవలెను. ఈవిధమున 40 దినములు చేయుచు కొంచెము పన్నీరు చల్లుచుండవలెను. కడవరిని దీసి బాగుగ కలియబెట్టి భద్రపరచి పూటకు తులమెత్తుసేవించిన మేహకారకములు, పైత్యకాకలు, దగ్గులు, శుక్లనష్టము, మొదలగువాని శాంతినివిలురించి

శరీరమునకు బలుపును కాంతియు మనోల్లాసమును కండ్లకు చలువయు మెదడుకు బలమును పుష్టియు తుష్టియు గలిగించును

85. గుల్కందు.

ఒక పింగాణిగిన్నెలోగాని విశాలమైన గాజుపాత్రిమునగాని రెండుతులముల గులాబీరేకులను కేసరములను చేర్చి దానిపై చీనాచక్కెర నొకతులము చల్లి కొంచెము పన్నీటిని చిలకరించవలెను. మూతవేయవలెను. ఈవిధమున నెలదినములు అనుదినమును చేసి కడవరిని బాగుగ కలియబెట్టి భద్రముచేసి పూటకు తులము సేవించువరులకు మేహశాంతియు మనోల్లాసమును కండ్లకును హృదయమునకును మెదడుకును బలముచేయును.

86. కుసుమకదంబరసాయనము.

గులాబీపూవులు, జాజిపూవులు, మల్లెపూవులు, మాలతీపూవులు, పొగడపూవులు, సకలఫలసంపంగి, నల్లకలువ, తెల్లకలువదవన, మరువం, పచ్చాకు వీటిని సమభాగములు గాజుగిన్నెలోగాని పింగాణిగిన్నెలోగాని పూవులరేకులును కింజల్కములును. దవనాదిపత్రములనుచేర్చి మొత్తమునకు సమము చీనాకలకండచూర్ణమును చల్లి కొంచెముపన్నీరు చిలుకరించుచుండవలెను. మూతవేయవలెను. అనుదినము యీరీతిని 20 దినములుచేయుచు కడవరిని బాగుగకలియబెట్టి భద్రపరచి పూటకువరహాయెత్తు సేవించిన సర్వవ్యాధులు నుహరించును. చర్మరోగములు పుటముజెంగును. వాతరోగములకు చాలగుణమిచ్చును. ఈరసాయనమును చేయుటకు వసంతగ్రీష్మఋతువులందు వీలుపడును. పథ్యంలేదు.

87. శరద్ధేమంతరసాయనము.

తామరపూవులు, కేసరములు, తెల్లచామంతిపూవులు, పన్నీరుపూవులు, గుల్నార్ పూవులు సమభాగములు గాజుపాత్రలో చేర్చి మొత్తమునకు వకటిన్నరభాగము చీనాకలకండచూర్ణమును చల్లి పన్నీటిని చిలుకరించుచుండవలెను. నెలదినములకు తక్కువకాకుండ క్రమముగ చేసి కడవరిని బాగుగకలియబెట్టి పూటకొకవరహాయెత్తు సేవించుచుండిన జీర్ణజ్వరములు, మేహజ్వరములు, తాపములు, చర్మరోగములు, బాలురగర్భరోగములు హరించుటయే గాక దేహపుష్టియు, తుష్టియు కాంతియు కలిగించును. గర్భవతులు సేవించిన సుకుమారులును రూపవంతులును మేధావులునగు బిడ్డలను ప్రసవింతురు.

88. మేహాంతకకుసుమరసాయనము.

మోదుగపూలరేకులు, తంగేడుపూవులరేకులు కింజల్కములు, మామిడిపూవును లభించినన్ని సమాంశములు చేర్చి యెండించి చూర్ణించి, చూర్ణమునకర్ధభాగము చక్కెరను కొంచెము ఆవుపాలతో పాకముకాచి చూర్ణమును చేర్చి లేహ్యపాకముగవండి యందు చక్కెరకు నాల్గవభాగము నేయియు నేతికిసమము తేనెయు చేర్చి కలియబెట్టిదించి పదిలపరచి పూటకరతులము సేవించుచుండిన మేహరోగములన్నియు మానును. మూలవ్యాధులుహరించును. ఇచ్ఛాపథ్యం.

89. నింబకుసుమాది రసాయనము.

ఎఱ్ఱనిమామిడియిగుళ్ళు రావియిగుళ్ళు, వేపయిగుళ్ళు, మామిడిపువ్వు, వేపపువ్వు సమాంశములు వలయునన్ని దెచ్చి యెండించి చూర్ణించియుంచి చెఱుకురసమున 15 దిన

ములు నానించియెండించుచు పిమ్మట మొత్తమున కర్ధభాగము తేనెచేర్చి జాడియందుంచి పూటకువరహాయెత్తు సేవించుచుండిన తరుణజ్వరములు, తాపజ్వరములు, మేహజ్వరములును గళరోగములును హరించుటయేగాక కిన్నెరస్వరముగలిగి గాయకోత్తముండగును. ఈరసాయనమున తులమెత్తుముత్యభస్మమును చేర్చి భక్షించిన మహామారీ, మశూచి పొంగు మొదలగు వాతపైత్యరోగములను జేరనీయదు.

90. బృందానుగ్రహలేహ్యము.

తులసిబీజములు, రుద్రజడబీజములు, రావివిత్తులు, మఱ్ఱివిత్తులు, జువ్వివిత్తులును సమభాగములు పాలవాసినమీదవండిదించి నేతను వేయించి చూర్ణించియుంచి, మొత్తమునకర్ధభాగము కలకండను చూర్ణించి కొంచెము పాలతో పాకముగకాచి పైచూర్ణములనుబోసి యందు బాదంపప్పు కిసిమిసి ద్రాక్ష యివిదినుసులు బీజములతో సమభాగములు చేర్చి లేహ్యపాకముగవండి చక్కెరకు పాతికపాలు నేయియు నేతికిసమము తేనెయుబోసి బాగుగకలియబెట్టిదించి జాగ్రత్తచేసి పూటకరతులము సేవించిన పగిలినీరైన వీర్యముగట్టిపడును. బీజయుక్తమగును. వీర్యమధికముగ నూరును. దీర్ఘాయువును సత్సంతానముల నొసంగును.

91. మత్తాస్త్రము.

తులసిబీజములు, రుద్రజడబీజములు వలయునన్ని దెచ్చి తులసియాకురసము రుద్రజడాకురసము, సామ్రాణియాకురసమునగాని లభ్యమైనసామ్రాణి చెట్టుపాలనుగాని దినమునకు మూడేసిదినములు భావనలుచేసి యెండించి లెస్సగచూర్ణించియుంచి మొత్తమునకర్ధభాగము కలకండను చూర్ణించి కొంచెము పాలతో పాకముగ కాచి పైచూర్ణము

మున్ను శ్రీగంధము, వరువేరు, వట్టివేరు, తవాక్షిరి, కుంకుమపువ్వు దినుసుకుతులమువంతున చూర్ణములనున్నచేర్చి లేహ్యపాకముగవండి కొంచెము నేయియు తేనెయుచేర్చి కలియబెట్టిదించి భద్రపఱచి ప్రాతఃకరతులము సేవించిన వీర్యవృద్ధియు, సురూపమును పటుత్వమును సంపదయునిచ్చును. ఇది యింద్రునిచే చేయబడినది.

---

92. మదగజధైర్యదాయినీ.

ఒకసేరు యిండుపకాయలను సేరుఆవుపాలతో మెత్తబడువరకు నుడికించిదించి యినుపరోటను యినుపదండముతో దంచి చూర్ణించిముద్దచేసి ఆముద్దను ఆవునేయితో వేయించిన పిట్టువలెనగును. ఆపిట్టుసమము గోధుమనూకయు సెనగపిండియు ఆవునేత ననులివేపుడుగ వేయించియుంచి మొత్తమునకు సమాంశము చక్కెరను కొంచెము నీరు పిడచపాకముగకాచి పైవేపుడుచూర్ణములను మిరియాలు లవంగాలు దాలిచిని సైంధలవణము కటుకరోహిణియు దినుసుకు నాలుగుతులములవంతున చూర్ణించినచూర్ణములను పానకమునచేర్చి లేహ్యపక్వముగవండి చక్కెరకు సమములుగ నేయియుతేనెయుబోసి కలియబెట్టిదించియుంచి ప్రాతఃకుతులము సేవించుచుండిన మహావీర్యము నిచ్చును. మదమునబోలివర్తించు బలమిచ్చును. నీటిపల్లడమునగలుగు రోగములు హరించును. మధురపదార్థములు నేయి పెరుగు వగయిరాలను విశేషముగ భక్షించుచుండవలెను. పథ్యంలేదు.

---

93 స్తంభనమునకు మధుపాకము.

అక్కలకర్ర జాజికాయ నల్లమందు గవ్వపలుకు సామ్రాణియు సమభాగములు చేర్చి వేర్వేరుగ మెత్తగచూర్ణించి పుట్టతేనెను గాని పట్టుతేనెనుగాని లెస్సగమర్దించి యుంటచేసి భద్రపరచి ధాన్యపుటమున ౧౦దినములుంచి పిదప శుక్లనష్టములను [illegible]

ప్రమాణము మొదలిరువది దినములవరకు యిండుపకాయ ప్రమాణము వరకును పిమ్మట యిరువది దినములవరకు రేగుపండు ప్రమాణమువరకును సేవించిన శుక్లనష్టముహరించి యేనుగబలమిచ్చును ఇచ్ఛాపథ్యం ఇందువలన రతికేళికి సిద్ధమైనవెంటనె సంగమమునకు ముందుగ గాని ప్రారంభించగనెగాని స్ఖలితమగు వారలకత్యంతోపయోగము రేగుపండంతమాత్రను సంగమమునకుముందు భక్షించి పిమ్మటనొక యామమునకు క్రీడించిన రెండు గంటలవరకు వీర్యము స్తంభించును నేతిమజ్జిగలధికముగ భక్షించేది.

---

94 మతాంతరము.

ప్రశస్తమైన నల్లమందు (చిటికెబిళ్లలు) యినుబందవిత్తులు (విషబొద్దికిత్తులు) ఇంగిలీకము గంగరావివిత్తులపైబెరడు గాని ధూలగొండివిత్తులు గాని సమభాగములు చేర్చియో లేక ఒకదానికంటె మతియొకటి ద్విగుణితముగచేర్చియో కల్వమున తేనెతో బాగుగ మర్దించి సెనగలవలె మాత్రలుచేసి సాయంకాలము భోజనాత్పూర్వము ఒకమాత్రను సేవించి సోలెడుపాలను త్రాగి పిదప నేయి పాలు వెన్న మొదలగువానితో మిశ్రితమైన యన్నమును భుజించవలెను అందువలన నెట్టిముదసలినైనను యేమియును పుంస్త్వము లేని బలహీనుడుగూడ నిర్వీర్యవంతురాలనుగ చేయుసామర్థ్యమునిచ్చును.

---

95 బాదంపప్పుహల్వా.

---

౨౦ తులముల బాదంపప్పును సేరు మంచినీళ్ళలోవేసి మెత్తగరుబ్బి చిక్కని పాలనుతీసి, ముప్పదితులముల చిక్కని పటిక బెల్లపు పాకములో ౧౫ తులముల ఆవు నేయియు బాదంపాలనుచేర్చి పొయిమీదనుంచి మూడుగంటలు పొంగు రాకుండ యుత్తడిగరిటెతో కలుపుచు దించి, చల్లార్చి పైకి తేలిననేతిని జాడిలో భద్రముచేసి

లేహ్యమును పూటకు తు౫ల వంతున సేవించిన ధాతుపుష్టియు, దేహపుష్టియు గలుగును. శుక్లనష్టము మానును. ఈనెయ్యి భోజనములో నుపయోగించుకొనవచ్చును.

---

96 మహాపరిమళలేహ్యము

పన్నీటితో నరగదీసి యెండించిన మంచిగంధపుపొడి ౫ పలములు, బనారసు చీనాపంచదార ౨౫ పలములు, అంబరు వరహాయెత్తు, కస్తూరి రెండున్నరచిన్నములు. వెండిరేకు వరహాయెత్తు, మేలిమి బంగరురేకు వరహాయెత్తు, పన్నీరు ౩౬ పలాలు చేయువిధము:—పన్నీటిలో పంచదారచేర్చి పొయిమీదనుంచి చక్కెర కరుగగనె వడియకట్టుకొని పాకమందలి మురికినితీసి పారవైచి మరల పొయిమీదనుంచి మెల్లగ మంట వేయుచుండవలెను. ఒక కోడిగుడ్డులోని తెల్లని సొనయు సొనకు రెండు రెట్లు ఆవుపాలును పాలకు సమం మంచినీళ్ళును ఒకగిన్నెలో చేర్చి చేతివేళ్ళతో బాగుగ కలిపి తరచిన నురుగులు తేలును. ఆనురుగును పైపాకమున చేర్చిన పాకములోని మురికి పైకితేలును. దానిని గరిటెతోతీసి పారవేయవలెను. ఈరీతిని రెండుమూడు సారులుచేసిన పాకము శుభ్రమగును. పిమ్మట తేనెపాకము వచ్చునపుడు దించియందు, అంబరు కస్తూరి కొంచెము పంచదారతోనూరి చేర్చి బాగుగ కలియబెట్టి రేకులనువేసి పాకములో క్రిందకి పైకి బాగుగ పొరలించి పిదప చందనపుచూర్ణమును చేర్చి లెస్సగ కలియబెట్టి భద్రపఱచవలెను. పూటకు తులము మొదలు తులమున్నరవరకు భక్షించవలెను.

గుణము. హృదయమునకును మెదడునకును బలమిచ్చును. ఉష్ణముచేగలిగిన గుండెఅదురును పోగొట్టును. వీర్యవృద్ధియు, నిశ్చలమనమును, బుద్ధికుశలతయు గలిగించును.

---

97 ఎర్రముల్లంగిహల్వా.

ఎర్రముల్లంగిదుంప ౧౦ పలాలు, పరిశుద్ధమైన శుద్ధిచేసినతేనె ౮ పలాలు, చీనాచక్కెర ౧౨ పలాలు, పైపొరలువలిచిన తియ్యబాదంపప్పు ౧॥౦ పలం, పిస్తాపప్పు ౧॥౦ పలం, విత్తులుతీసిన ఖర్జూరపుకాయలు ౧॥౦ పలం, చారపప్పు ౧ పలము, పైబెరడును తొలగించి వేయించిన యెండుకొబ్బరి ౧ పలము, జాజికాయపొడుము వరహాయెత్తు జాపత్రి వరహాయెత్తు, కస్తూరి ముప్పాతికవరహాయెత్తు, కుంకుమపువ్వు మాడయెత్తు, ఆవునెయ్యి ౫ పలాలు, మొగలిపూల ద్రావకము ౨౦ పలాలు సంపాదించి అరపడి (మూడుసోలల) నీళ్లలో ముల్లంగిదుంపను వెన్నవలె నుడికించి దించి లెస్సగ పిసికియందు మొగలిపూల ధృతినిబోసి కవ్వముతో బాగుగ తఱచి వడియకట్టి యందుచక్కెరయు తేనెయుచేర్చి కాచి లేహ్యపాకము వచ్చునపుడు ఖర్జూరపుకాయలును పప్పుదినుసులును నూరి కలిపి నేయిచేర్చి నీరు యిగురుసమయమున దించి కస్తూరియు కుంకుమపూవును మొగలిపూవుల ధృతితోనూరి పైపాకమున పొందుపఱచి దించి భద్రముచేయవలెను. తులము మొదలు తులమున్నరవరకు వాడవచ్చును.

గుణము:—మూలమును దృఢపరచును. లోపలి యవయవములను దేహమును దృఢపరచును.

---

98 శుక్లవృద్ధిలేహ్యము. (మతాంతరము)

చెంగలికోష్టు, చిరుపల్లేరుకాయలు, వట్టివేరు, ఓమం, త్రిఫలములు, శొంఠి, భూశర్కర, ధనియాలు, తుంగముస్తలు, బూరుగజిగట, గజపిప్పలివిత్తులు, కలువగింజలు శ్యాముసలి, సఫేద్‌ముసలి, నేలములక, వాకుడు, ఆకుపత్రి, గోధుమపాలు, బండినగోధుమపిండి, శివజీరా, జటామాంసి, గంటుభారంగి, గానుగకాయలలోని పలుకులు

ఇష్టిమధుకము, కలువగడ్డ, సింగాడాపిండెలు (కరకపిండెలు) కర్కాటకశృంగి, నాగకేసరాలు, తామరదుంప, తవాక్షిరి, తాళిసపత్రి, లవంగాలు, జాపత్రి, జాజికాయ, దాలిచిని, పోకచెక్కలు, అగరుగంధం, చందనం, రక్తచందనం, పచ్చకర్పూరం- నల్లవావిలిగింజలు యివి దినుసుకు తులమున్నర చొ॥న దెచ్చి బాగుగ నెండించి చూర్ణించి వస్త్రగాలితముచేసిన చూర్ణములు దినుసుకు తులమువంతున సిద్ధపఱచి రెండుసేర్లన్నర పాలలో చేర్చి మూడు అర్ధసేర్లగునరకు కాచి దించి యందు యీదిగువస్తువులను చేర్చవలెను. లవంగాలు, చిరోంజి, ఖర్జూరపుకాయలు, బాదంపప్పు, సీమపెన్నేరు, యాలకులు, దాలిచిని, చక్కెర శుద్ధిచేసినభంగుఆకు (గంజాయిపత్రి) యివి దినుసుకు రెండేసితులములు కచ్చాపచ్చాగానూరి పలచనిగుడ్డలో మూటకట్టి పైపాలలోవైచి తిరుగ పొయిమీదనుంచి కోవావలెకాచి దించవలెను. బాగుగ కోవా మరుగనియెడల త్వరలో చెడిపోవును. మాత్ర ఉదయమున రెండుతులములు, సాయంకాలము తులమున సేవించుచుండిన దేహపుష్టియు, తుష్టియు, మనోల్లాసమును, ఇంద్రియపటుత్వమును, స్తంభనమును గలిగించును.

---

99 గులాబీమాజునము.

ఎండిన గులాబీపూవులు, తుంగముస్తలు, లవంగాలు, వీటిచూర్ణము దినుసుకు అరపలము, జాపత్రి, మాదీఫలపు పండ్లపైతోలు, నిమ్మతులసి, పెద్దలవంగపట్ట, వీటిచూర్ణము దినుసుకు మూడువరహాలయెత్తు, కస్తూరి ఆరు గురుగింజలయెత్తు, ఈకస్తూరిని కొంచెము పన్నీరువిడచి నూరి చూర్ణములతో కలిపి మఱికొంచెము పన్నీరుబోసి మారియుంటచేయవలయును. ద్రాక్షామద్యముగాని, పంచదారగాని ౭॥ పలములు దాని సారమును పొయిమీదనుంచి బాగుగ మఱగి పొంగువచ్చినపిమ్మట పైచూర్ణములను చేర్చి కలపవలెను. లేక పంచదారను పాకముగాకాచి దానిలో పైచూర్ణములనుచేర్చి

బాగుగ కలపవలయును. మాత్ర ౧॥ వరహాయెత్తు మొదలు ౨॥ వరహాయెత్తువరకు నుపయోగించవచ్చును. గుణము. హృదయమునకు బలమిచ్చును, పైత్యరోగములు హరించును.

---

100 పచ్చకర్పూరలేహ్యము.

పచ్చకర్పూరము, కుంకుమపూవు, జాజికాయ, పైపొట్టుతీసినశొంఠి, జాపత్రి, లవంగపట్ట, పెద్దలవంగపట్ట, లవంగాలు, మోడి, నిమ్మతులసియాకు, వీటిని యెండించి ప్రత్యేకముగ చూర్ణములనుచేసి సమానభాగములు సిద్ధపఱచుకొని యిన్నిటికి మూడుపాళ్లు తేనెకాచి నురుగును తొలగించి యందుపై చూర్ణముల నేకముచేసి కలిపి లేహ్యపాకముగ వండి దించవలెను.

గుణము:—అన్నాశయము, నల్లగుండె వీటియందలి దౌర్బల్యము హరించును. వాయువులు హరించును.

20426....
500 044

శతవిధలేహ్యపాకప్రకాశిక ముగిసినది.

నాగరాజా ఋతుశూల నివారిణి

జగత్ప్రసిద్ధిగాంచిన ఔషధములు.

వేనవేలు విక్రయము. వెల తగ్గించబడినది.

—✱ పదిహేను నిముషములలో గుణము కాన్పించును ✱—

మనదేశమున సోదరీమణులలో నూటికి తొంబదిమంది ఋతుశూల యను పిశాచముచే బాధనొందుచున్నారు. ఇది పుట్టుటకు కారణము లనేకములుగలవు. ఈబాధ నివారణ నిమిత్తమై మేము నేక సంవత్సరములనుండి ప్రయత్నించి భిషగ్వరుల సలహాల ననుసరించియు మాయనుభవమునుబట్టియు నేటికి ఋతుశూల నివారిణి తయారుచేయగలిగితిమి. యిది స్త్రీలపాలిటి వరప్రసాదమైన దనియున్నది. యీవ్యాధిని మొదటనే నిర్మూలించనియెడల అనేక మహావ్యాధులపాలై వేగిరిలుటయేగాక సంతానవిహీనులై సంతతదుఃఖముల పాలగుదురు. అట్టివారికెల్ల మాఋతుశూల నివారిణి యీయుపాయక రముతైనరోగములను మొదలంటు వేళ్ళతోకూడ పెరికి సుఖసంతోషముల నొసంగుటయేగాక ప్రతిమాసము సకాలమున బహిష్టకాకపోవుటకు హద్దులేకయవుట పూర్తిగ నిలచిపోవుట, బహిష్ట యగునపుడు అంటు సరిగా కాకపోవుట యెక్కువగాపోవుట సోమరోగము, నికార్తిక, మంట, మూర్ఛ, సంతానహీనత, మేహరోగములు, యోని శూల, గుల్మము, అజీర్ణశూల, మూత్రఘాత, మూత్రకృచ్ఛము, మూత్రాశ్మరి, అను మూడుజాతుల సెగలు మంట, చురుకు, మొదలగు స్త్రీల మహావ్యాధులన్నియు నిర్మూలించి శుక్లశోణితమును శుభ్రపరచి సంతానయోగ్యత కల్గించి కామినీ కళ్యాణ ప్రదమైన శరీరమునకు కాంతిని సుఖమునకు తేజస్సును కలుగజేయును. దీనిని వాడువిధము. ఒక అవున్సు మంచినీళ్లయందు పైఔషధమును పదిచుక్కలు కల్పి భోజనమునకు ఒక గంట ముందు పుచ్చుకొనవలెను. యీప్రకారము రెండు పూటలును బహిష్టునందు ఋతుశూలచే బాధపడు స్త్రీలు స్నానం అయ్యేవరకు నుపయోగించవలయును. స్నానానంతరము ఆవశ్యకము నుపయోగించ నవసరములేదు. అన్ని విధములగు శూలలను పైప్రకారమే యుపయోగించవలెను. నూనె, ఆవ, నువ్వుపిండి, బచ్చలి, బలమైన ఆహారాదులు పగటినిద్రమాని వేయవలెను. తేలికగ నరుగు నాహారము నుపయోగించుట జాగ్రత్తగ పథ్యపానాదులు చేసినయెడల నొక మోతాదుకే గుణము కాన్పించును.

దీనివెల ½ అవున్సు సీసా 1కి రు 1—0—0

1 అవున్సు గ్లాసుకార్కుది సీసా 1కి రు 2—0—0

వంకాయల సాగయ్య & సన్సు,

బుక్ సెల్లర్సు అండ్ పబ్లిషర్సు,

రాజమండ్రి.

పాండవఅశ్వమేధము	0 12 0	వైదర్భీపరిణయము	0 12 0
ప్రియంవద	0 6 0	శ్రీనివాసకల్యాణము	0 12 0
హరిశ్చంద్ర	0 6 0	శకుంతలనాటకము	0 12 0
సూరదాసు	0 4 0	వీరమతి	0 10 0
దక్షిణగోగ్రహణము	0 6 0	రుక్మాంగదనాటకము	0 8 0
ప్రహ్లాద	0 4 0	ప్రతాపరుద్రీయము	1 0 0
సారంగధర	0 6 0	వేణీసంహారము	0 15 0
చంద్రకాంత	0 10 0	జయంతజయపాలము	0 6 0
శశిరేఖనాటకము	0 10 0	శ్రీరామజననము	0 8 0
కన్యాశుల్కము	0 12 0	శ్రీరామప్రవాసము	0 8 0
స్త్రీసాహసము	0 12 0	శ్రీరామఅశ్వమేధము	0 8 0
లంకాదహనము	0 8 0	అభినవరాఘవము	0 8 0
పాదుకాపట్టాభిషేకము	1 4 0	హస్తినాపురము	0 8 0
కుశలవ	0 12 0	మణిమాల	0 8 0
సారంగధర	0 12 0	శ్రీరామఉద్యోగము	0 8 0
నర్మదాపురుకుత్సీయము	0 12 0	శ్రీరామవిజయము	0 8 0
ముక్తావళి	1 4 0	జయచంద్రచంద్రరేఖ	0 12 0
అభిజ్ఞానమణిమంత	1 4 0	ఊర్వశీశాపవిమోచనము	0 12 0
బృహన్నల	1 4 0	సుగుణమణి	0 8 0
ప్రమీలార్జునీయము	1 4 0	చతురచంద్రహాసీయము	0 8 0
రాణీసంయుక్త	0 8 0	విజయబొబ్బిలి	0 12 0
గోపీచంద్రు	0 8 0	గులోబకావలి	0 12 0
పాండవాజ్ఞాత	0 8 0	సావిత్రీచిత్రాశ్వము	1 4 0
చంద్రగుప్త	0 10 0	ప్రహ్లాద	1 4 0
దానవవధ	0 10 0	ఉషాపరిణయము	0 8 0
విచిత్రబిల్హణీయము	0 8 0	చిత్రనళీయము బళ్ళారి	1 4 0
లీలావతి	0 8 0	విషాదసారంగధర	1 4 0
సైంధవార్జునీయము	0 8 0	ప్రచండచాణక్యము	1 4 0
సీతామనోహరము	0 8 0	పాదుకాపట్టాభిషేకం	1 4 0

	0 8 0	విజయవిలాసము	0 10 0
	0 8 0	మహారాష్ట్రవిజయము	0 12 0

ప్రబంధములు

	3 0 0	నలోపాఖ్యానము	0 6 0
	[illegible]	వైజయంతీవిలాసము	0 8 0
	0 8 0	[illegible]సారము	0 8 0
	0 [illegible] 0	[illegible]సుందరపరిణయము	0 4 0
	0 8 0	రుక్మిణీపరిణయము	0 6 0
	[illegible] 0 0	జైమినీభారతము	0 12 0
	1 0 0	ఉత్తరహరివంశము	1 4 0
	[illegible] 4 0	[illegible] టీకాతాత్పర్యము	1 0 0
[illegible]	0 4 0	[illegible]మాహాత్మ్యము	1 4 0
[illegible]	0 3 0	[illegible]	0 [illegible] 0
[illegible]మాల	[illegible]	[illegible]	0 1 0
[illegible]	[illegible] 1 0	[illegible]	2 8 0
[illegible]	0 1 0	[illegible]రాజీయము	7 0 0
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1 0 0
[illegible]	[illegible] 4 [illegible]	[illegible]వైద్యజీవనము	0 8 0
[illegible]			

[illegible]—

నాగరాజ [illegible]

వంటెద్దు నాగయ్య అను వారు,

[illegible]పిల్లర్సు,

రాజమండ్రి, గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

END OF
TITLE